

Voor een gezond
en sterk Afrika

Jaarverslag 2023

Inhoud

3

Onze visie

Onze missie

4

Ons werk

5

Onze doelgroep:
jonge vrouwen

6

7

Voorwoord van onze
directeur

8

2023 in vogelvlucht

48

Terugblik

Raad van Toezicht

10

Context

14

Mijn lijf,
mijn leven

13

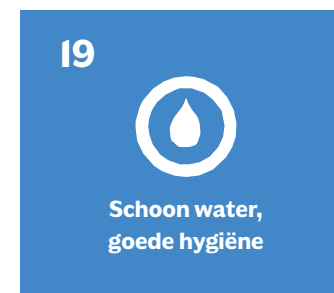
Onze resultaten

24

Meer goed opgeleide
zorgverleners

19

Schoon water,
goede hygiëne

28

Medische zorg
voor iedereen

32 Onderzoek en bewijsvoering

34 Onze belanghebbenden

35 Fondsenwerving

39 Beleidsbeïnvloeding en communicatie

51 Financieel jaaroverzicht

Onze visie

**Voor een
gezond en
sterk Afrika**

Onze missie

Amref Flying Doctors werkt aan een betere gezondheid van vooral meisjes en jonge vrouwen in Afrika. Dit doen we door zoveel mogelijk nieuwe zorgverleners op te leiden. En door goede en duurzame zorgstelsels op te zetten. Zo krijgen ook jonge vrouwen de gezondheidszorg waar ze recht op hebben.

Wereldwijd verbinden we mensen, organisaties en investeerders met elkaar. We steunen de bevolking en de politiek, en overtuigen hen van onze aanpak. Daarnaast werven we fondsen voor onze projecten voor een gezond en sterk Afrika.

Ons werk

Wij willen de gezondheid van mensen in Afrika blijvend verbeteren. Vooral van meisjes en jonge vrouwen. Want als zij gezond zijn en blijven, kunnen ze werken en een beter leven opbouwen voor zichzelf en hun gezin.

Dit doel willen we bereiken door:

- a. De mensen in Nederland voor te lichten over, en bewust te maken van, de problematiek in Afrika en de al bewezen oplossingen voor de structurele verbetering daarvan.
- b. Op grond van deze problematiek en duurzame oplossingen de politiek te beïnvloeden en als pleitbezorger op te treden voor de Afrikaanse zaak.
- c. Fondsenwerving en de best mogelijke besteding van de middelen – onder andere door het aanbieden van faciliteiten, kennis, advies en donaties in natura.
- d. Alle activiteiten die verder rechtstreeks of zijdelings met ons doel verband houden of daaraan kunnen bijdragen.

Onze doelgroep: jonge vrouwen

Projecten voor vrouwen hebben grote impact op de gezondheid van hun kinderen. Want kinderen mét een gezonde moeder hebben nu eenmaal een veel grotere kans om gezond op te groeien dan kinderen zonder.

Meisjes en vrouwen, vooral in de leeftijd van 10 tot 24 jaar, hebben te maken met gevaarlijke tradities als besnijdenis, jong trouwen en op jonge leeftijd kinderen krijgen. En met andere omstandigheden, zoals water moeten halen, waardoor ze school missen. Ook zijn zij niet altijd in staat om hun stem te laten horen en zelf hun situatie te verbeteren. Daarom zetten wij in op het beschermen en verbeteren van de gezondheid van meisjes en jonge vrouwen. Door ons op hen te richten, bereiken we hun families en de rest van de samenleving. Zo ontstaat de kracht om echt te veranderen.

Onze aanpak

Ons werk is te vatten in vier thema's. Het eerste, 'Mijn lijf, mijn leven', draait om gelijke rechten voor meisjes en vrouwen. We willen dat zij leren hoe ze hun rechten kunnen opeisen en problemen kunnen voorkomen, zoals tiener-

zwangerschappen, meisjesbesnijdenis en het voortbestaan van kindhuwelijken. Binnen het tweede thema, 'Schoon water, goede hygiëne', pakken we het gebrek aan schoon drinkwater en goede sanitaire voorzieningen aan, en geven we voorlichting over het belang van hygiëne. In thema drie, 'Meer goed opgeleide zorgverleners', staat het opleiden van medisch personeel centraal. We trainen onder meer verloskundigen en lokale zorgverleners. Het laatste thema is 'Medische zorg voor iedereen'. We maken ons sterk voor kwalitatief goede en betaalbare gezondheidszorg. Wij vinden dat iedereen daar gebruik van moet kunnen maken.

Weerbaar maken

Onze aanpak is uniek te noemen: in onze projecten bieden we jonge vrouwen ondersteuning tijdens hun vruchtbare levensfase. Het gaat dan onder meer om het weerbaar maken van tienermeisjes, ervoor zorgen dat ze tijdens hun menstruatie naar school kunnen blijven gaan, en door het begeleiden van zwangere vrouwen.

Belangrijk uitgangspunt hierbij is altijd: *Africa is in the lead*. Vanuit Nederland dragen we bij aan de financiering van de programma's en aan beleidsbeïnvloeding. En we helpen mee aan de ontwikkeling en uitvoering van projecten. Maar: Amref is een Afrikaanse organisatie en we starten alleen projecten waaraan vanuit Afrika behoefte is.

Voorwoord van onze directeur

'Trots op onze Afrikaanse collega's'

Voor Danny Dubbeldeman was 2023 een ener-verend jaar: op 1 januari verruilde ze de functie van Hoofd Programma's bij Amref voor die van directeur. En al kwam ze de nodige uitdagingen tegen, ze kijkt met veel voldoening terug op haar eerste twaalf maanden aan het roer.

"Wat me direct te binnen schiet als ik denk aan 2023, is dat ik ontzettend trots ben deel uit te maken van deze organisatie. In de eerste plaats vanwege het verschil dat Amref maakt in de levens van meisjes en jonge vrouwen. Maar ook om de kracht van onze Afrikaanse organisatie.

Toen ik ruim acht jaar geleden begon bij Amref Flying Doctors, had het Nederlandse kantoor een wat andere rol. We hielpen destijds bijvoorbeeld nog mee bij de strategieontwikkeling van onze moederorganisatie Amref Health Africa in Kenia, zowel inhoudelijk als in het proces. Die tijd is echt voorbij. Onder leiding van algemeen directeur Dr. Githinji Gitahi werd dit jaar een ambitieuze meerjarenstrategie afgeleverd, waar we input voor gaven, maar verder niets. Die strategie is voor ons nu leidend.

Dit tekent het feit dat Amref helemaal *African led* is. Dat is belangrijk. Want niemand weet beter welke problemen het meest urgent zijn en welke oplossingen daar het best bij passen dan de Afrikanen zelf. Onze Afrikaanse collega's in onder meer Kenia, Tanzania, Oeganda en Ethiopië werken nauw samen met gemeenschappen en weten precies wat daar speelt. Onze rol, als Amref Nederland, is om hen te ondersteunen, en te antwoorden aan de vraag die er is. Verandering die zo van binnenuit tot stand komt, zal duurzaam zijn – daar ben ik heilig van overtuigd.

Daarnaast heeft Amref Health Africa haar voortrekkersrol als grootste Afrikaanse gezondheidsorganisatie meer dan waargemaakt.

Zo kregen mijn collega's van het hoofdkantoor het vorig jaar voor elkaar dat er op klimaattop COP28 een hele dag werd gewijd aan de relatie tussen klimaat en gezondheid. Voor mensen in Afrika die lijden onder extreme droogte of juist overstromingen, is dat van groot belang: pas als het effect van de opwarming van de aarde op de gezondheid wordt erkend, kan het worden aangepakt. Daarnaast organiseerden we een internationale conferentie over het bevorderen van zorg voor iedereen, waar onder andere de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), de Afrikaanse Unie en politici van veel Afrikaanse landen aanwezig waren. Dit soort bijeenkomsten leiden, op termijn, tot betere zorgsystemen.

Natuurlijk betekent dat niet dat er geen zorgen zijn. De strijd in Oekraïne, Israël en Gaza, de aardbevingen in Turkije, Syrië en Marokko: er is genoeg om somber van te raken. Deze ontwikkelingen hebben bovendien gevolgen voor ons werk. Zo zorgde de oorlog van Rusland tegen Oekraïne wereldwijd voor inflatie, en daarmee voor grotere armoede en een slechtere gezondheidssituatie in Afrika. Daarnaast voelt Afrika voor veel mensen in Nederland verder weg dan ooit.

Daarom ben ik ontzettend blij en trots hoeveel mensen loyaal blijven aan onze missie. Dankzij hun steun maakten we vanuit Nederland onder meer de bouw van 314.976 veilige wc's mogelijk, en konden we ruim een half miljoen mensen laten voorlichten over zaken als hygiëne, gezinsplanning en de risico's van meisjesbesnijdenis. Ook maakten we een begin aan de wederopbouw van ziekenhuizen en watervoorzieningen in het door burgeroorlog verscheurde noorden van Ethiopië.

Deze prachtige resultaten waren nooit mogelijk geweest zonder onze partners en donateurs, of zonder onze Afrikaanse collega's. Dankzij hen begonnen we vol vertrouwen aan 2024!

Danny Dubbeldeman, april 2024

2023 in vogelvlucht

Januari **Danny is onze nieuwe directeur**

"Ik heb drie kinderen, waaronder een dochter van vijftien. Als ik zie hoe zij opgroeit, als ik denk aan alle zorg die ze heeft gekregen sinds ze in mijn buik zat, dan is het verschil met kinderen in Afrika zó groot. Dat vind ik onverteerbaar." De motivatie van Danny Dubbeldeman, de nieuwe CEO van Amref Flying Doctors, laat niets aan duidelijkheid te wensen over. We zijn blij met haar komst!

Februari **Water aan het eind van de tunnel**

In het Keniaanse district Kajiado wordt hard gewerkt aan een nieuwe waterbron. Dat is spannend, want bij een eerste boring op 300 meter diepte bleek er niet voldoende water in de grond te zitten. Iets verderop is het toch raak; nu wordt er daar 35.000 liter water per dag opgepompt met behulp van zonne-energie. Duizenden inwoners krijgen zo toegang tot veilig drinkwater.

Maart **Barrières doorbreken in Senegal**

Een groep influencers in Senegal doorbreekt barrières met kunst en muziek en maakt zo lastige onderwerpen bespreekbaar; van meisjesbesnijdenis tot geweld tegen vrouwen. Binnen ons programma Power to You(th) leren we jongeren hoe ze voor zichzelf op kunnen komen, hun eigen keuzes kunnen maken en hoe ze belangrijke onderwerpen op de politieke agenda krijgen.

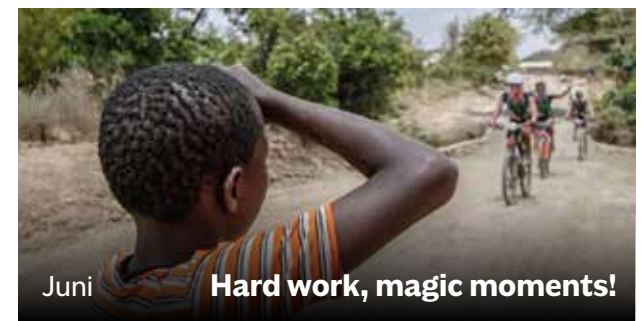
April **€ 2 miljoen voor wederopbouw in Ethiopië**

Fantastisch nieuws! De Nationale Postcode Loterij kent ons € 2 miljoen toe voor de wederopbouw van de zorg in het noorden van Ethiopië. Door de burgeroorlog van de afgelopen jaren zijn daar veel ziekenhuizen verwoest, en goed opgeleid personeel is er bijna niet meer te vinden. Maar nu de vrede is getekend – al is die op sommige plekken nog wankel – zien we kansen voor duurzaam herstel.

Mei **Oplossingen voor extreme droogte**

"We zijn hier niet bij elkaar om over water te praten, we zijn hier om het leven van vijf miljoen kinderen per jaar te redden." Met die inspirerende woorden opent Dr. Githinji Gitahi, onze internationale CEO, het All Systems Connect Symposium in Den Haag. Experts zoeken hier naar effectieve oplossingen voor, onder meer, het omgaan met de extreme droogte in Oost-Afrika als gevolg van de klimaatcrisis.

Juni **Hard work, magic moments!**

De eerste groep fietsers van het jaar reist af naar Kenia, om zeven dagen te fietsen langs vulkanisch landschap, spuitende geisers en dwars door het beroemde Masai Mara natuureservaat - inclusief wilde dieren. Dit jaar vonden er twee edities van de populaire sponsorfietstocht Africa Classic plaats, en één Hike. In totaal leverden de drie tochten in Kenia en Tanzania bijna € 700.000 op. Bedankt fietsers, wandelaars en hun sponsors!

Juli **Oproep tegen bezuinigingen**

“Niemand komt vooruit door op de rem te gaan staan”, zegt onze ambassadeur Saskia Noort over de voorgenomen bezuinigingen van het kabinet op ontwikkelingssamenwerking. Samen met andere organisaties die zich inzetten voor een betere wereld, roepen we het kabinet op om de voorgenomen bezuinigingen van € 3,4 miljoen niet uit te voeren.

Augustus **Gefeliciteerd afgestudeerden!**

Deze maand halen 286 studenten uit Congo, Kenia, Tanzania, Oeganda en Zuid-Soedan hun diploma aan onze Amref International University in de Keniaanse hoofdstad Nairobi! Ook openden we een *Open Distance and Elearning*-centrum, waarmee we jongeren lesgeven die niet fysiek naar de campus in Nairobi kunnen komen, omdat ze bijvoorbeeld in afgelegen gebieden wonen of in regio's waar de situatie niet stabiel is.

September **Lancering Global Health Hub**

Om op wereldwijd niveau de gezondheidszorg te verbeteren, vormen we samen met het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en negentien andere partijen de *Global Health Hub*. Samen gaan we werken aan het verstevigen van mondiale gezondheidssystemen, en het beperken van de gevolgen van de klimaatcrisis op de gezondheid.

Oktober **€ 9 miljoen voor meer gelijkheid in Oeganda**

De Nederlandse ambassade in Oeganda kent het geweldige bedrag van € 9 miljoen toe om het programma 'HEROES' te verlengen. Het doel is de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen aan te pakken in negen moeilijk bereikbare gebieden in Oeganda. Deze districten hebben veel te maken met schendingen van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten.

November **Zorgverzekering voor 65.000 vrouwen**

Dankzij het Droomfonds van de Nationale Postcode Loterij sloten 65.000 Keniaanse vrouwen een zorgverzekering af. Daarmee is zorg van goede kwaliteit voor deze vrouwen én hun gezinsleden toegankelijk geworden, zonder dat ze bang hoeven te zijn voor hoge kosten. Met een vijfdelige serie met Keniaanse influencer Chantelle Wacheke vieren we samen met partner PharmAccess Foundation dat het programma succesvol is afgerond.

December **Onze aanpak in het NRC**

In Oost-Afrikaanse landen staat de tijd rond kerst bekend als *'cutting season'*: schoolmeisjes zijn dan thuis voor een lange vakantie, wat het tot een geschikt moment maakt voor een besnijdenis. NRC Handelsblad publiceert in deze periode een mooi verhaal over onze strijd tegen deze schadelijke traditie. Daarin wordt onder meer benoemd dat het aantal gevallen van meisjesbesnijdenis met 24% is gedaald in de gebieden waar wij actief zijn.

Context

Afrika is het jongste continent van de wereld: bijna 60% van de bevolking is er onder de 25 jaar oud. Al die jongeren wensen we, evenals hun leeftijdsgenoten in Nederland, een lang en gelukkig leven toe. Met goed onderwijs, adequate zorg, financiële onafhankelijkheid en actieve deelname aan de maatschappij.

Het belang van gezonde, geschoolde en geëmancipeerde jongeren is daarbij in Afrika minstens even groot als hier. Zij zijn namelijk de grootste troef van het continent; ze vormen samen een mogelijke sleutel tot de ontwikkeling en het toekomstige succes van de landen waarin ze wonen.

Het is duidelijk dat we daar nog niet zijn. Maar jongeren worden wel mondiger. In steeds meer Afrikaanse landen gaan ze de straat op of het stemhokje in. Ook laten ze van zich horen via sociale media, waar ze hun onvrede delen en zich verzetten tegen autocratische leiders.

We zullen zien in hoeverre de rijzende stem van jongeren bijdraagt aan het omverwerpen van oude structuren. Maar dat de macht op het continent aan het schuiven is, is te merken. Helaas ook aan het oplaaiende geweld in landen als Ethiopië, Soedan, Democratische Republiek Congo, en staatsgrepen in landen als Niger en Gabon.

Afrika begeeft zich verder op het speelveld van geopolitieke krachten, waar met name Rusland, China en de Verenigde Staten de dienst uitmaken. In de woorden van een vertegenwoordiger van ministerie van Buitenlandse Zaken: “Op economisch en politiek gebied laten steeds meer Afrikaanse landen hun tanden zien.”

Daarom ontwikkelde en presenteerde het ministerie in 2023 de Afrikastrategie 2023-2032, waarin het zich opstelt als (handels)partner op het gebied van thema's als politiek, klimaat en veiligheid. Of en hoe deze strategie tot uitvoering wordt gebracht is overigens nog onduidelijk, want na de verkiezingen van november lijkt de politieke agenda weinig internationale focus te krijgen.

Migratie

Ook in 2023 kampten veel mensen in Afrikaanse landen met een gebrek aan kansen. Die uitzichtloosheid is een belangrijke drijfveer voor migratie. Maar in tegenstelling tot wat veel mensen denken, is slechts een klein gedeelte (15%) gericht op Nederland of Europa. De rest wordt opgevangen in de eigen regio. En van de migranten uit Afrika vormen vluchtelingen en asielzoekers een nog kleiner aandeel. “Negen op de tien Afrikanen komt legaal naar Europa”, schrijft hoogleraar sociologie Hein de Haas in zijn recente boek ‘Hoe migratie echt werkt’.

In het geval van Afrika is de migratiebeweging er vooral één van de trek van platteland naar stad. Tegen 2100 zijn steden als Lagos, Kinshasa en Dar es Salaam naar verwachting uitgegroeid tot megalopolissen. Die steden kunnen hubs worden van vernieuwing, innovatie en samenwerken.

Eerste Afrikaanse klimaatop

In Afrika is de klimaatcrisis, misschien nog meer dan elders, een groot en urgent probleem. Want terwijl het Afrikaanse continent op dit moment minder dan 5% van de mondiale CO²-uitstoot, wordt het zwaar getroffen door de gevolgen. Door droogte en overstromingen raakten vorig jaar twee miljoen mensen in Oost-Afrika ontheemd.

Daarom werd er in september 2023 een eerste Afrikaanse klimaatop gehouden, ter voorbereiding op de wereldwijde COP28 in Dubai. Daar werd besloten tot de oprichting van een klimaatschadefonds met een toezegging van jaarlijks € 100 miljard. Hoewel de oprichting van het fonds een overwinning is, stuitte de Afrikaanse delegatie ook op een teleurstelling: aan het einde van de top werd er door de overige delegaties slechts 1% van het beloofde totaalbedrag toegezegd.

Ook Nederland heeft momenteel pas € 15 miljoen toegezegd. De schade bedraagt jaarlijks bovendien tussen € 290 en € 440 miljard – dus veel meer dan de 100 miljard die vergoed wordt.

Conservatieve wetten

Wereldwijd staan progressieve normen rond seksuele vrijheid, diversiteit en abortus onder druk. In Nederland haalde de Week van de Lentekriebels, georganiseerd door onze partner Rutgers,

de Tweede Kamer; in verschillende Amerikaanse staten werd de abortuswetgeving strenger en de regering van Oeganda nam dit jaar een wet aan die het 'uitdragen van homoseksualiteit' strafbaar stelt. Vijf andere landen, namelijk Ghana, Kenia, Namibië, Ni-gër en Tanzania, verscherpten de wetten tegen homoseksualiteit.

Dit is een verontrustende ontwikkeling, die de voorlichting, educatie en rechten rond seksuele gezondheid in het gedrang brengt en geweld en uitsluiting van bepaalde groepen bevordert. Gezondheidszorg moet altijd voor iedereen toegankelijk zijn, en Amref zet zich dan ook volop in tegen discriminatie.

Overigens is er op dit gebied ook goed nieuws te brengen: de afgelopen jaren werd homoseksualiteit juist gedecriminaliseerd in Zuid-Afrika, Angola, Botswana, Mozambique, Lesotho en de Seychellen.

Tips:

Lees: het boek van Koert Lindijer – wolkenkrabber op de savanne

Luister: <https://www.grotepodcastlas.nl/> met leuke afleveringen over Afrikaanse landen als Oeganda

De weg naar positieve verandering

Zo dragen we bij aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen

Mensen in Afrika zijn gezonder en kunnen zich duurzaam ontwikkelen

Mensen kennen & claimen hun (gezondheids)rechten en hun (lokale) overheden nemen verantwoordelijkheid

Meisjes (en jongens) worden gezond volwassen, voorkomen onnodige gezondheidsrisico's en kunnen hun toekomstige dromen nastreven

Mensen ontvangen en zoeken betere (preventieve) eerstelijnszorg, ook in de afgelegen gebieden

Meisjes en jonge vrouwen zijn beschermd tegen besnijdenis, uithuwelijking en ongeplande zwangerschappen en voelen zich gesteund door hun omgeving.

Mijn lijf, mijn leven

Mensen hebben de kennis en middelen voor een gezonde levensstijl – op het gebied van hygiëne, sanitaire voorzieningen en water – waardoor ze beter opgewassen zijn tegen ziektes die te voorkomen zijn.

Schoon water, goede hygiëne

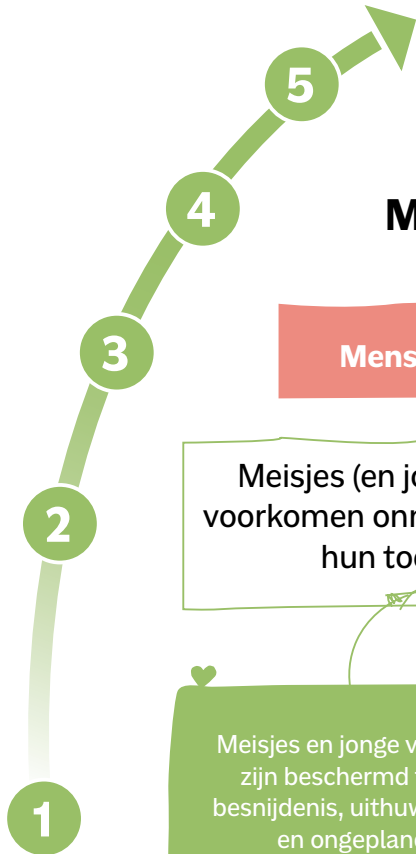
Zorgverleners krijgen de training en (professionele) ondersteuning die ze nodig hebben om vanuit ziekenhuizen en de gemeenschap goede eerstelijnszorg te bieden.

Meer goed opgeleide zorgverleners

Ziekenhuizen ontvangen inkomsten voor hun diensten en kunnen daardoor betere zorg bieden.

Medische zorg voor iedereen

Mensen zijn verzekerd en lopen daardoor niet tegen onverwachte zorgkosten aan.

Onze resultaten

De gezondheidsprojecten in Afrika die we vanuit Nederland steunen, zijn onder te verdelen in vier thema's. Op de volgende pagina's zetten we per thema de belangrijkste resultaten uit 2023 op een rij.

Mijn lijf, mijn leven

Iedereen heeft recht op een gezond en veilig leven. Voor veel meisjes en jonge vrouwen in Oost-Afrika is dit echter niet vanzelfsprekend. Daarom richt Amref Flying Doctors zich op problemen als armoede en ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. We willen dat alle mensen gelijke rechten hebben en deze ook kunnen opeisen. Zodat problemen als tienerzwangerschappen, meisjesbesnijdenis en het voortbestaan van kindhuwelijken worden voorkomen.

Schoon water, goede hygiëne

In Oost-Afrika heeft 1 op de 4 mensen geen toegang tot schoon water. Hun drinkwater veroorzaakt vaak ziektes zoals cholera, tyfus en dysenterie. Om dit probleem aan te pakken, zorgen we voor schoon drinkwater en leggen we wc's aan. Ook geven we via lokale zorgverleners voorlichting over hygiëne. En we leiden mensen op tot metselaar en loodgieter, zodat zij sanitaire voorzieningen kunnen bouwen. Die voorzieningen kunnen mensen met kleine leningen vervolgens zelf aanschaffen.

Meer goed opgeleide zorgverleners

De bevolking in Afrika groeit snel en telt te weinig zorgverleners. Het tekort aan medisch personeel is er zelfs de grootste bedreiging voor de gezondheid. Daarom maakt Amref Flying Doctors zich sterk voor meer en beter Afrikaans zorgpersoneel. Dit doen we door middel van opleidingen en trainingen via internet en mobiele telefoons, en door medisch personeel bij te scholen.

Medische zorg voor iedereen

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) stelt dat iedereen gebruik moet kunnen maken van goede medische basiszorg, zonder geldproblemen of zelfs schulden te krijgen. Dit ideaal van *Universal Health Coverage* (UHC) is nog lang niet voor iedereen in Afrika realiteit. Daarom werken we hard aan een goed en betaalbaar zorgstelsel. Met onze programma's zorgen we ervoor dat medische zorg toegankelijk wordt. Ook voor mensen met weinig geld.

Mijn lijf, mijn leven **Opvallende resultaten**

Ruim **45.000 jongeren** deden mee aan activiteiten rondom seksuele gezondheid en rechten. **85.000 jongeren** kregen via hun zorgverlener seksuele voorlichting of anticonceptie. We leidden bijna **1.000 rolmodellen** op. Ook **trainden we ruim 1.400 jongeren** op het gebied van **beleidsbeïnvloeding**. Bovendien kregen **65 meisjes** opvang en scholing bij A Nice Place.

Context & actualiteiten

Door de klimaatcrisis staat de positie van vrouwen in Oost-Afrika onder druk. Zo brengt de extreme droogte die het gebied teistert, voor meisjes extra risico's mee. Het vee sterft, waardoor families hun bron van inkomsten kwijtraken en zich genoodzaakt zien om meisjes uit te huwelijken, in ruil voor een bruidsschat. Ook is het de taak van meisjes om water te halen. Omdat het water schaarser is geworden, moeten zij verder lopen. Dit verkort de tijd en energie die ze aan school kunnen besteden.

In veel Afrikaanse landen staan lgbti+-rechten, voor zover aanwezig, onder druk. Dit zagen we het sterkst in Oeganda, waar in 2023 een wet werd aangenomen die het verbiedt om homoseksualiteit te 'promoten'. Hierdoor kwam er verscherpt toezicht op organisaties die zich uitspreken voor genderdiversiteit, seksuele voorlichting geven of mensen uit die gemeenschap steun bieden. Dit raakt ons werk, omdat deze onderwerpen onderdeel uitmaken van onze programma's. Daarnaast hield de onrust in Ethiopië in 2023 aan, waar in het noorden sinds 2020 een burgeroorlog woedt. Een aantal van onze activiteiten kwam tijdelijk of gedeeltelijk stil te liggen, omdat de situatie onveilig werd voor onze medewerkers.

Erripo Oontoyie

Meisjesbesnijdenis is een hardnekkige traditie waarmee veel nomadische gemeenschappen de overgang markeren van meisje naar vrouw. Samen met vooruitstrevende Masai ontwikkelde Amref Flying Doctors een alternatief. De risicovolle, traumatiserende besnijdenis is daarbij vervangen door een driedaagse training met een feestelijk eindritueel.

In 2023, het derde jaar van project Erripo Oontoyie ('Bescherm de meisjes' in het Swahili), spraken we in 32 bijeenkomsten met 1.745 mensen over het belang van schoon water en hygiëne én over hun seksuele gezondheid en rechten. Ook vormden we 24 gezondheidsclubs, waar mensen van alle leeftijden in gesprek gaan over hoe je gezond kunt blijven. Op deze manier bereikten we onder meer ruim 1.100 kinderen.

Daarnaast zijn we neergestreken in een aantal nieuwe regio's, waar we meisjesbesnijdenis willen uitbannen. Omdat het tijd kost om vertrouwen op te bouwen en alles te organiseren, vond daar nog geen alternatief ritueel voor meisjesbesnijdenis plaats.

Wel hielden we twee bijeenkomsten voor in totaal 466 meisjes die dit ritueel al hadden doorlopen. Dit is belangrijk, omdat we hebben gemerkt dat ze soms toch onder druk worden gezet om een besnijdenis te ondergaan, ook nadat ze het alternatieve ritueel hebben doorlopen. Door in hun zomervakantie, die valt in onze winter, bij elkaar te komen, geven de meisjes elkaar steun en worden ze door zorgprofessionals en leraren bevestigd in hun keuze om zich niet te laten besnijden.

Tracking the Girls

Via Tracking the Girls, een digitale tool waarmee we jonge vrouwen volgen nadat ze hebben meegedaan aan het alternatieve ritueel voor meisjesbesnijdenis, houden we in de gaten of het goed gaat met 'onze' meisjes. Over het algemeen was dat zo met de ruim 1.600 meisjes met wie we dit jaar contact hadden.

De gevallen waarbij het niet goed ging, baren ons uiteraard zorgen. Zo zien we dat 5,5% van de meisjes toch voortijdig met school stopt, zwanger raakt, trouwt en/of wordt besneden. Ook trouwen meisjes soms omdat er geen geld is om onderwijs te blijven volgen. Met deze kennis passen we onze activiteiten aan, bijvoorbeeld door partners te zoeken die het schoolgeld voor de meisjes kunnen betalen.

Kijk voor een toelichting op onze projecten op www.amref.nl

Mijn lijf, mijn leven

De strijd tegen meisjesbesnijdenis

In veel projecten die we uitvoeren komt meisjesbesnijdenis terug: dit blijft één van de meest schadelijke praktijken waar we ons tegen verzetten. Een onderzoek van onze Tanzaniaanse collega's leverde ons veel interessante informatie op.

Zo blijkt dat het aantal gevallen van meisjesbesnijdenis in Tanzania is afgenomen, al zijn er zorgen dat het nog wel af en toe in het geheim gebeurt. De voorlichting en bewustwording van Amref en andere non-profitorganisaties heeft bijgedragen aan de daling.

Verder ontdekten de collega's dat bepaalde mythes het gebruik moeilijk uitroeibaar maken. Zoals het idee dat onbesneden vrouwen niet zwanger kunnen worden. Of dat hun baby's, als die het levenslicht al zien, jong sterven of vervloekt zijn.

Langzaam verdwijnen deze ideeën. En we zien dat het aantal besnijdenissen direct daalt op plekken waar dat gebeurt.

Voorlichting is daardoor van cruciaal belang, en daarbij zijn mannen en dorpsoudsten onmisbaar. Uit het onderzoek: in Masai-gemeenschappen hebben de traditionele leiders de meeste invloed. Als zij zeggen dat meisjesbesnijdenis voortaan verboden is, zal iedereen dat accepteren.

A Nice Place

A Nice Place is een school, leiderschapsacademie en toevluchtsoord voor meisjes die niet besneden willen worden ineen. Oprichtster is Nice Leng'ete, een Keniaanse die ooit zelf vluchtte voor haar besnijdenis en die met hulp van Amref uitgroeide tot voorvechtster van vrouwenrechten.

"Ik heb geleerd om mezelf te uiten, te reflecteren op wie ik ben en hoe ik wil leven. De transformatie die ik heb doorgemaakt op deze school, is zo positief dat ik er gewoon geen woorden voor heb."

Brigit, leerling bij A Nice Place

In 2023 lukte het, na een intensief proces, om 25 van de 51 gevluchte meisjes te re-integreren met hun families. Zij gaan nu weer naar school in hun eigen omgeving. Verder zijn er op de leiderschapsacademie van A Nice Place 182 studenten getraind om zich uit te spreken tegen meisjesbesnijdenis. Dit brengt het totaal op 425.

Daarnaast kregen 25 vrouwen een opleiding in belangenbehartiging, ondernemerschap, het maken van sieraden en landbouw. Hierdoor kunnen zij nu binnen hun eigen gezinnen en dorpen pleiten voor gelijkheid tussen jongens en meisjes. Ook verdienen ze een inkomen, waardoor ze hun dochters naar school kunnen laten gaan.

In samenwerking met de lokale non-profitorganisatie AjiraForShe werden er in A Nice Place 38 meisjes gedurende drie maanden getraind in online marketing. Daarmee werden ze voorbereid op een baan.

Heroes

Met het project Heroes in Oeganda werken we in negen districten aan betere voorlichting over seksualiteit, respect voor seksuele rechten voor iedereen, het uitbannen van geweld tegen meisjes en vrouwen en betere zorg op het gebied van gezinsplanning, zwangerschap en bevalling, inclusief zorg na abortus.

De eerste resultaten zijn er inmiddels. Zo werden er in 2023 op het eiland Kalangala, gelegen in het Victoriameer, voor het eerst rechtszaken gevoerd tegen plegers van seksueel en aan gender gerelateerd geweld. En in het district Bukwo weigerden drie vrouwen een besnijdenis te ondergaan. We zijn ontzettend trots op hen!

De Nederlandse ambassade in Oeganda maakt het project voor een groot deel mogelijk. Vanuit Nederland meten we de voortgang en de resultaten.

Kijk voor een toelichting op onze projecten op www.amref.nl

Mijn lijf, mijn leven

Power to You(th)

Met Power to You(th), een samenwerkingsverband tussen Amref, Rutgers, Sonke Gender Justice en het ministerie van Buitenlandse Zaken, werken we aan het uitbannen van seksueel- en gendergerelateerd geweld en ongewenste zwangerschappen. Het programma loopt in Kenia, Oeganda, Ethiopië, Malawi, Senegal, Ghana en Indonesië.

In 2023 werd er, net in het als voorgaande jaar, veel geïnvesteerd in het versterken van jongeren en het maatschappelijk middenveld. Ook gingen jongeren in gesprek met religieuze en traditionele leiders, en met overheden.

In Ethiopië werden bijvoorbeeld 40 jongerengroepen in 24 districten versterkt door voorlichting, training en begeleiding door een mentor. Deze deelnemers komen nu in actie om problemen in hun gemeenschap aan te kaarten. Zo werken jongeren uit de regio Caramba er samen met de lokale overheid aan om besnijdsters om te vormen tot tegenstanders van deze ingreep.

Een ander voorbeeld komt uit Kenia, waar jongeren zich bezighielden met het beïnvloeden van de begroting van de lokale overheid. Ze organiseerden petitieën en praatten over hun problemen met lokale overheidsfunctionarissen. Dit resulteerde onder meer in het beschikbaar maken van anticonceptie en de bouw van opvangcentra voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld.

In Senegal leidde de uitwisseling tussen jongeren en lokale politici ertoe dat een aantal burgemeesters toezegde om de behoeften van jongeren mee te nemen in hun begroting en gendergerelateerd geweld aan te pakken.

Deze voorbeelden illustreren de uitkomst van ons tussentijds onderzoek: Power to You(th) draagt er significant aan bij dat beleidsmakers de rechten van jongeren erkennen en met hen in gesprek gaan. Lees hier meer over op pagina 32.

De religieuze leider

Een onderdeel van Power to You(th) is het bestrijden van kindhuwelijken, een gewoonte die onder meer in Ethiopië nog algemeen geaccepteerd is. Amref werkt samen met religieuze leiders om hierin verandering te krijgen.

Een van hen is Melake Birhan (55), lid van de Orthodoxe Kerkraad van het district South Mecha. "Vroeger trouwden veel meisjes in mijn omgeving op te jonge leeftijd", vertelt hij. "Mijn collega's en ik sloten deze huwelijken af zonder goed te begrijpen hoe schadelijk de gevolgen zijn voor de meisjes. Ik heb meegedaan aan een aantal trainingen van Amref, en dat heeft mijn ogen geopend. Ik ben dankbaar voor dit inzicht. Nu werk ik actief aan de bescherming van de rechten van jongeren."

Dat deed Melake door het onderwerp van kindhuwelijken in te brengen als punt op de agenda van de jaarlijkse conferentie van Orthodoxe Kerk in zijn regio, waar ruim 270 religieuze leiders bijeen kwamen. Hier werd besloten een streng standpunt in te nemen: religieuze leiders die betrokken zijn bij het sluiten van kindhuwelijken krijgen te maken met zware maatregelen.

Kijk voor een toelichting op onze projecten op www.amref.nl

"Wij vrouwen hebben genoeg geleden"

Gamechanger

Esther

De Keniaanse Esther (40) groeide op met een moeder die als besnijdster veel aanzien genoot in haar gemeenschap. Toch besloot ze voor zichzelf een heel andere weg in te slaan: die van activiste tégen meisjesbesnijdenis.

"Als kind was ik heel trots op mijn moeder. Ze was vroedvrouw en besnijdster, en had veel aanzien in het dorp. Als er een geit werd geslacht, kreeg zij altijd een deel van het beste vlees."

Mijn moeder droeg onze cultuur uit, zorgde ervoor dat die bewaard bleef. En ik vond dat goed. Daarom wilde ik zelf ook besnijdster worden. Maar mijn moeder was daar tegen. Niet alleen omdat ze er zelf steeds meer moeite mee kreeg, maar ook omdat het inmiddels illegaal was. Het is tijd om te veranderen, vond ze.

Rond die tijd raakte ik in contact met Amref; ik kon een training volgen over de risico's van meisjesbesnijdenis. Toen realiseerde ik me: mijn moeder helpt die meisjes niet om volwassen worden, zoals ik altijd dacht, ze beschadigt hen juist.

Mijn moeder besloot toen ook te stoppen, wat me enorm trots maakte. Maar niet iedereen was zo gemakkelijk overtuigd. Toen mijn moeder en ik aangaven dat we een einde wilden maken aan de traditie, kregen we veel weerstand.

Dat was misschien ook wel te verwachten. Deze vrouwen verdienen immers hun geld met besnijdenissen, het geeft ze status.

Voor mij was het niet zo erg dat ik vijanden maakte binnen die groep. Ik werd genegeerd,

en dat was vervelend, meer niet. Mijn dochter Mercy heeft er wel zwaar onder geleden. Zij werd gepest en buitengesloten. Het werd zo erg dat ze mij smeekte om haar te laten besnijden. Dat was pijnlijk. Maar ik wist: het kwaad dat ik haar zou doen door toe te geven aan die wens, is vele malen groter dan het kwaad van gepest worden.

Gelukkig is Mercy nu blij met mijn besluit. Zij is veilig. Voor mijzelf is het te laat: ik ben besneden en jong uitgehuwelijkt. Ik kan de vrouw van mijn dromen niet meer worden. Maar de volgende generatie meisjes kan dat wél. Ik wil dat zij niet meer jong trouwen, dat ze studeren en werk vinden. We hebben genoeg geleden."

Schoon water, goede hygiëne **Opvallende resultaten**

In 2023 werd ruim een **half miljoen mensen voorgelicht** over het belang van hygiëne en goed sanitair. Bijna **315.000 mensen kregen toegang tot veilige wc's**. De overgrote meerderheid, namelijk ruim **305.000 mensen**, betaalde deze wc's zelf, nadat ze van onze lokale zorgverleners voorlichting kregen. Voor ruim **16.000 Afrikanen bouwden we handwasfaciliteiten**. In het gebied in Noord-Ethiopië waar we waterpunten in en bij scholen aanlegden, heeft **100% van de bewoners** nu schoon drinkwater tot zijn beschikking.

Schoon water, goede hygiëne

Context & actualiteiten

In 2023 zorgden klimaatverandering en (al dan niet daaraan gelinkt) geweld voor grote problemen. Zo werd de extreme droogte die de Hoorn van Afrika al drie jaar teisterde, beëindigd met zeer hevige regenval. Dit leidde onder meer in Kenia en Oeganda tot overstromingen, soms met uitbraken van besmettelijke ziektes en malaria als gevolg.

Daarnaast zagen we in Kenia hoe klimaatverandering zorgt voor geweld. In de provincie Isiolo zijn nog maar weinig gebieden leefbaar, en verschillende gemeenschappen vechten hier om. De burgeroorlog in Ethiopië laaide bovendien weer op. Daardoor moesten we sommige activiteiten helaas op een lager pitje zetten.

Goed nieuws was er ook: de Keniaanse regering besloot lokale zorgverleners, die tot nu toe op vrijwillige basis werkten, voortaan te erkennen én te betalen. Dat is van enorm belang, want zij zijn de schakel tussen mensen en de zorg.

WASH SDG

Voor een blijvende verandering hebben mensen in Afrika schoon drinkwater en veilige wc's nodig. Daarom werkten we met (inter)nationale organisaties in zeven landen aan het WASH SDG-programma. Binnen dit programma droeg Amref in Oeganda, Ethiopië en Tanzania bij aan schoon water, goed sanitair en betere hygiëne.

WASH SDG – de naam verwijst naar de *Sustainable Development Goals* zoals de VN die heeft geformuleerd – liep af in 2023. Uit het eindonderzoek blijkt dat we onze drie hoofddoelen hebben gehaald. Zo hebben nu bijna een half miljoen mensen verbeterde toegang tot schoon water: het is dichterbij hun huis verkrijgbaar en van betere kwaliteit. Ook kregen ruim twee miljoen mensen beschikking tot goed sanitair. Ruim vier miljoen mensen, onder andere in 'onze' landen Ethiopië, Tanzania en Oeganda, brengen nu bovendien de basisregels rondom schone handen in de praktijk, en kennen het belang daarvan.

In onder meer Ethiopië zien we bovendien dat lokale autoriteiten en gemeenschappen nu meer budget beschikbaar maken voor het onderhoud van waterpunten. En waar in 2017, bij aanvang van het programma, slechts 22% van de populatie in de gebieden waar wij werken toegang had tot in elk geval een basistoilet, is dat nu 78%. De stem van meisjes, vrouwen en mensen met een beperking wordt daarnaast beter meegenomen in het maken van beslissingen rondom water en sanitair, iets wat voorheen veel minder zo was. Door onze trainingen zijn er nu ook meer mensen in staat om goed sanitair te bouwen en onderhouden en is de beschikbaarheid van materialen verbeterd.

Minder tienerzwangerschappen door goede watervoorzieningen in Oeganda

Oeganda kent een hoog aantal tienerzwangerschappen. Dat ligt er deels aan dat voorbehoedsmiddelen slecht verkrijgbaar zijn. Maar meisjes raken ook relatief vaak zwanger door seksueel geweld, dat plaatsvindt als ze ver moeten lopen om water te halen.

Daarom bouwen we watervoorzieningen in dorpen. Meisjes zijn dan veiliger, en ze kunnen meer tijd besteden aan school. We geven daarnaast voorlichting: we wijzen meisjes en vrouwen op hun rechten en informeren hen over seksuele gezondheid. Ook zorgen we ervoor dat voorbehoedsmiddelen beschikbaar zijn.

Inmiddels hebben we in 180 dorpen voor ruim 5.000 wc's en handwasvoorzieningen gezorgd. In veel gevallen betaalden mensen hier zelf voor, wat veel zegt over de kennis die ze over het onderwerp hebben opgedaan. Op dertig basisscholen en vijftien kleine ziekenhuizen zorgden we bovendien voor sanitaire voorzieningen.

Het klimaat zorgt helaas voor extra uitdagingen. Zo zijn in de regio Agago zware overstromingen geweest, en de kans is aanzienlijk dat dit opnieuw zal gebeuren. In dit soort risicogebieden zullen we daarom overgaan tot het bouwen van klimaatbestendige wc's, zodat menselijke uitwerpselen bij hevige regen niet vermengd raken met het grondwater.

Kijk voor een toelichting op onze projecten op www.amref.nl

 Schoon water, goede hygiëne**FINISH Mondial**

FINISH Mondial is een innovatief project: we bouwen niet simpelweg wc's voor wie dat nodig heeft, maar creëren vraag en aanbod. In het kort: we geven voorlichting over het belang van een goed toilet. Ook leiden we, als er eenmaal een behoefte is ontstaan, vakmensen op om de bouw en het onderhoud te verzorgen. Als mensen niet in één keer kunnen betalen, zorgen we ervoor dat ze óf kleine leningen kunnen afsluiten, óf er een andere flexibele manier van betalen komt, bijvoorbeeld in de vorm van dieren of over een langere periode.

Samen met partners WASTE en enkele lokale partijen bouwden we 61.053 wc's. Het totaal, sinds de start van FINISH in januari 2021, ligt nu op ruim 185.262. In Tanzania bereikten we maar liefst 24 nieuwe dorpen. We merkten daarbij dat de lokale overheid, die we bij het project betrekken, steeds meer de regie neemt. Op die manier stimuleren we duurzame ontwikkeling, die niet stopt als het project afloopt.

In 2023 voerden we bovendien een tussentijds onderzoek uit. De belangrijkste bevindingen:

- In de vier Afrikaanse landen waar we werken, namelijk Ethiopië, Kenia, Oeganda en Tanzania, is de rol van lokale zorgverleners cruciaal voor de groei van het aantal goede sanitaire voorzieningen. Zij geven de mensen uit hun dorpen de onmisbare voorlichting en koppelen hen aan speciaal hiervoor getrainde ondernemers, die toiletten en handwasfaciliteiten kunnen bouwen.
- De vraag die ontstaat, zorgt voor een hefboomeffect: gezinnen zien bij anderen de voordelen van een eigen wc en zijn dan zelf ook bereid te investeren. In de afgelopen vier jaar is er door huishoudens meer dan € 34 miljoen geïnvesteerd in sanitair. Hiervan werd voor een bedrag van ruim € 8 miljoen (23%) gebruik gemaakt van een kleine lening.
- Het opleiden van vakmensen heeft geleid tot goedkopere en betere wc's voor een brede groep, inclusief mensen met speciale behoeften. Hierbij wordt gebruik gemaakt van lokale materialen, waardoor de prijs omlaag kan. Doordat aannemers flexibele manieren van betalen accepteren, bijvoorbeeld in dieren of over een langere termijn, is een toilet voor een grotere groep betaalbaar.

Schoon water en goede hygiëne in en rond school

In Noord-Ethiopië zijn goed sanitair en veilig drinkwater geen vanzelfsprekende zaken. Vooral meisjes lijden daaronder: zij moeten dagelijks ver lopen voor water en kunnen die tijd niet besteden aan school. Tijdens hun menstruatie missen ze bovendien vaak lessen, omdat er op school geen plek is waar ze zich kunnen verschonen. Met ons project 'Schoon water en goede hygiëne in en rond school', dat afliep in 2023, deden we daar iets aan.

Het resultaat: op zeven scholen is een wc voor meisjes gekomen, negen scholen kregen een wc-ruimte met een douche en een kamer met een bed, om even te rusten. We trainden meisjes en vrouwen in het maken van herbruikbaar maandverband. En we zorgden voor waterpunten en kleine kiosken, waar onder meer zeep en het herbruikbare maandverband te koop is. Het geld dat hiermee wordt verdiend, wordt deels gebruikt voor het onderhoud van de faciliteiten. Meisjes die het maandverband niet kunnen betalen, krijgen het via school.

De afsluiting van het project gaf hoop voor de toekomst. Want toen de materialen voor het maken van het herbruikbare maandverband op raakten, heeft de *Parent Teacher Association*, die onder meer gaat over het budget van de school, deze materialen direct opnieuw aanschaf!

Nog wat cijfers: waar bij de start van het project, begin 2019, 48,3% van de meisjes regelmatig school miste, is dat nu 18,1%. En waar aan het begin nog 20,25% van de inwoners in dit gebied geen toegang had tot schoon water, is dat nu een geweldige 0%!

Kijk voor een toelichting op onze projecten op www.amref.nl

 Schoon water, goede hygiëne**WaterStarters**

Met WaterStarters geven we mensen in Kenia toegang tot schoon drinkwater, waarbij we lokale ondernemers of dorpsbesturen stimuleren om zelf te investeren in de waterinstallatie.

In 2022 werd de eerste diepgelegen bron aangeboord in het dorp Kumpa, in de regio Kajiado. Dit water wordt nu tegen een schappelijke prijs beschikbaar gesteld aan de bevolking, die het bij twee waterpunten kan aanschaffen via een elektronisch betaalsysteem. We hebben de opening groots gevierd, in aanwezigheid van de belangrijkste politici van de regio. Dat is belangrijk, want daardoor krijgen andere gemeenschappen ook vertrouwen in het project.

Het betalen voor water is een belangrijk element: de ondernemer ziet daarvoor zijn investering terug en verdient geld voor het onderhoud. In 2023 is bovendien een samenwerking aangegaan met Irrihub, een organisatie die direct naast de bron in Kumpa heeft geïnvesteerd in landbouw. De eerste uien zijn al verbouwd!

Vorig jaar zijn we daarnaast op twee andere plekken naar water gaan boren. In het dorp Naserian is een volledige waterinstallatie gebouwd, die 1.500 mensen en 1.000 koeien, geiten en schapen van water gaat voorzien. Ook hier wordt er een landbouwproject aan gekoppeld. Op een andere locatie, Kima, verliep het zoeken naar water minder voorspoedig: twee kostbare boringen leverden geen water op. De derde keer lukte het gelukkig wel! Hier zullen we 3.200 mensen van water gaan voorzien.

Overigens zien we dat mensen in Kumpa, die door een lokale zorgverlener voorlichting hebben gekregen over het belang van schoon water en hygiëne, nu ook vaker geneigd zijn om een wc te laten bouwen.

Klimaat en gezondheid

Mensen in Ethiopië en Kenia weerbaar maken voor de gevolgen van klimaatverandering: dat is het doel van dit project.

Het afgelopen jaar stond in het teken van onderzoek naar de invloed van klimaatverandering op de gezondheid van mensen. Daaruit bleek dat, met het stijgen van de temperatuur, ook het aantal gevallen van malaria en dysenterie toenam. Deze bevindingen zijn gedeeld met de lokale overheden en zorgpersoneel, zodat zij zich voor kunnen bereiden op de toekomst, waarin de temperatuur naar verwachting verder zal stijgen.

Ook betrokken we lokale overheden bij het project. Helaas konden we in Ethiopië niet al onze plannen uitvoeren, omdat in een van de twee regio's oorlog uitbrak en de situatie daardoor te onveilig was voor onze medewerkers.

In Kenia werd de hevige droogte in de provincie Isiolo onderbroken door zware regenval. Toen duidelijk werd dat deze omslag eraan kwam, zijn we de mensen in dit gebied gaan voorbereiden. Ondanks dat raakten enkele dorpen van de buitenwereld afgesloten. Hen hebben we noodhulp geboden, onder meer door het droppen van medicijnen per vliegtuig.

We zijn in Kenia verder doorgegaan met het versterken van zogenoemde leerkringen, van waaruit men oplossingen zoekt voor aan het klimaat gerelateerde problemen. Verschillende maatschappelijke groepen, zoals vrouwen, ouderen en lokale zorgverleners, zijn hierin vertegenwoordigd. In de gebieden waar deze leerkringen bestaan, zien we dat er meer goede wc's worden gebouwd en dat mensen eerder een zorgverlener opzoeken. Ook worden dat de zogenoemde *One Health Units* - bijeenkomsten waar mensen allerlei gezondheidszaken bespreken - als erg nuttig ervaren.

Wat we zeker mee willen nemen naar mogelijke andere projecten, is het belang van *early warning systems* in relatie met het klimaat. Hierbij verzamelen gemeenschappen weerdata, waarbij ze weten welke acties ze moeten ondernemen als het bijvoorbeeld lange tijd droog is. Bij het opzetten van dit systeem werkten we samen met de Keniaanse meteorologische dienst en het ministerie van Volksgezondheid.

Kijk voor een toelichting op onze projecten op www.amref.nl

“Ik hou ervan dat ik onafhankelijk ben”

Gamechanger Naume

Naume Tweheyo uit Oeganda is 23 jaar en heeft al meer dan tachtig wc's gebouwd. Ze leidde bovendien 40 andere vrouwen op tot metselaar. Daarmee maakt ze deel uit van een ware sanitaire revolutie in het Oost-Afrikaanse land.

Vrouwenstemmen voeren de boventoon op de bouwplaats in Karabole, een district in de bergachtige streek Rwenzori. Naume is daar aan het werk met dorpsgenoot Moreen, die net als zij metselaar wil worden. Ze staan bij een half afgebouwde muur en Naume legt uit hoe ze stenen moeten uitlijnen voor een ecologisch verantwoord en stevig toilet.

Voor Naume is dit dagelijkse kost: ze heeft haar sporen in de bouw al verdiend.

Ze begon op jonge leeftijd, door klusjes uit te voeren voor haar oom, die ook metselaar is. “Ik haalde water en mengde zand, en aan het einde van de dag betaalde hij me. Dat motiveerde me.” Een aantal jaar gelede bereikte het FINISH Mondial-programma haar dorp. “Ze hebben eerst mijn oom getraind, en ik ben later ook mee gaan doen.”

Door de training en steun van haar oom lukte het Naume om een eigen bedrijf op te zetten. Daarmee kwam een droom uit. “Ik hou ervan dat ik onafhankelijk ben, dat ik mijn eigen geld verdien. Het feit dat ik op mijn leeftijd op eigen benen kan staan, geeft me veel moed.”

Ook is ze er trots op dat ze bijdraagt aan een betere gezondheid binnen haar gemeenschap. “Mensen hier hebben altijd veel geleden aan ziekten als cholera en tyfus. Dat is nu echt minder geworden. En omdat mensen gezonder zijn, kunnen ze ook meer werken. Hun inkomsten zijn dus ook gestegen.”

Naume's oom is ondertussen trots op zijn nichtje. “Werken in de bouw was tot kort geleden iets dat alleen geschikt werd gevonden voor mannen, maar tegenwoordig zie ik vrouwen het beter doen dan wij”, zegt hij. “Veel mensen geven nu echt de voorkeur aan vrouwelijke metselaars, omdat ze goed werk leveren en op tijd zijn.”

Voor Naume alle reden om verder te bouwen aan haar toekomst: ze wil een groter, regionaal bouwbedrijf oprichten waar alleen vrouwen werken. “Ik wil nog veel meer vrouwen laten weten dat dit mogelijk is, dat ook wij onze eigen bouwprojecten kunnen hebben.”

Meer goed opgeleide zorgverleners **Opvallende resultaten**

In 2023 studeerden er ruim **2.300 mensen**, van wie 63% vrouw, aan onze Amref International University in de Keniaanse hoofdstad Nairobi. **286 studenten** behaalden hier hun diploma. In totaal leidden we bijna **17.300 zorgverleners** op die in (kleine) ziekenhuizen gaan werken, en ongeveer **36.700 lokale zorgverleners**. Verder maakten ruim **700 verlos- en verpleegkundigen** in Zambia gebruik van Jibu, een door ons ontwikkeld online leerplatform. Daardoor blijven zij voldoen aan strengere diploma-eisen die de overheid stelt, en gaan hun functies niet verloren.

Meer goed opgeleide zorgverleners

Context & actualiteiten

In 2023 organiseerde de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor de vijfde keer een forum over *Human Resources for Health*. Hier werd de conclusie getrokken dat huidige zorgverleners betere arbeidsomstandigheden moeten krijgen, zodat ze voor de sector behouden blijven. Ook riep de WHO overheden op om te investeren in het opleiden van zorgverleners. Iets waar Amref uiteraard van harte achter staat!

In Zambia werken we heel concreet aan dit doel door met de vakbond voor verpleegkundigen, het ministerie van Gezondheid en 28 opleidingsinstituten de mogelijkheden voor (bij)scholing van zorgpersoneel te verbeteren. Vaak krijgen zij geen vergoeding of tijd gecompenseerd, en daardoor zijn zorgverleners minder goed in staat in hun kennis en kunde te investeren.

Leren voor Leven

Door een tekort aan goed opgeleide verlos- en verpleegkundigen overlijdt in Zambia 1 op de 400 moeders bij de geboorte van hun kind. Met 'Leren voor Leven' doen we daar iets tegen: we leiden nieuwe zorgprofessionals op en spijkeren verlos- en verpleegkundigen bij. Zo vergroten we het aantal mensen dat in deze sector werkt én de kennis van bestaande zorgverleners. Dat laatste is hard nodig, want 60% van de bestaande zorgverleners moet bijgeschoold worden om hun diploma te behouden. Onze methode: een mix van e-learning en praktijkbegeleiding.

Inmiddels hebben 723 verlos- en verpleegkundigen gebruik gemaakt van Jibu, een door ons ontwikkeld online leerplatform. Daarmee bereidden ze zich voor op de examens waarmee ze hun diploma kunnen behouden.

Uit de evaluatie die we hebben gehouden, blijkt dat de studenten over het algemeen erg tevreden waren over Jibu. Nieuwe verlos- en verpleegkundigen gebruiken het platform het liefst in combinatie met persoonlijke lessen. Door bestaande zorgprofessionals wordt het gezien als goede onlinebibliotheek en naslagwerk.

Zorgverleners op Kracht

In de nasleep van de wereldwijde uitbraak van corona werd er in verschillende Afrikaanse landen, waaronder Zambia, ingespeeld op pandemiepreventie. De basis van de infrastructuur die nodig is om effectief met een uitbraak om te gaan werd in de coronajaren gelegd, en die is dit jaar verder verstevigd. In 2023 bereikten 300 lokale zorgverleners bovendien nog 129.946 mensen met informatie over het voorkomen van corona. Zij verwezen 20.312 personen door voor vaccinaties.

Daarnaast zijn 60 supervisors actief op ons mobiele platform LEAP, waar ze modules volgen over specifieke ziektes en ziekteverschijnselen en communicatie met patiënten. Alle data over zorg die zij verlenen wordt verzameld in een digitaal managementsysteem dat Mjali heet. Op basis daarvan kan het aanbod van de zorg worden verbeterd. De lokale zorgverleners die onder de hoede van de supervisors staan, hebben de informatievoorziening over vaccinaties, onder meer tegen corona, nu geïntegreerd in hun werk in de dorpen.

Kijk voor een toelichting op onze projecten op www.amref.nl

Amref International University

Onze Amref International University (AMIU) in Nairobi, waar we zorgprofessionals opleiden in allerlei vakgebieden, groeit! Per eind 2023 stonden er 2.316 studenten ingeschreven. Welgeteld 286 studenten behaalden hun diploma; zij gaan nu aan de slag als zorgmanager, verpleeg- of verloskundige.

Een hoogtepunt van het jaar viel op 11 mei: toen begonnen we officieel aan de bouw van een nieuwe campus. De eerste fase zal begin 2025 afgerond zijn. Als het zover is, kunnen we nog meer studenten ontvangen en het curriculum uitbreiden.

Daarnaast zijn we begonnen aan een unieke samenwerking met het Julius Center van het Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMCU). Twee Keniaanse vrouwen en één man, die verbonden zijn aan Amref University, maakten in 2023 een begin met hun promotietraject. Daarbij worden ze begeleid door twee professoren: een van UMCU en een van AMIU. Hun onderwerpen: seksuele gezondheid en rechten, e-learning en zorg voor moeder en kinderen.

AMIU zette zich in 2023 bovendien op de kaart als kennis- en onderzoeksinstituut. Zo werd er voor het eerst een congres georganiseerd, over het belang van goede basiszorg. Drie dagen lang kwamen wetenschappers en zorgprofessionals bij elkaar om te praten over manieren om het Afrikaanse zorgsysteem te verbeteren. Om deze missie kracht bij te zetten, en de noodzaak voor aanvullend onderzoek te benadrukken, werd er na afloop van het congres een expertise-centrum geopend en een wetenschappelijk tijdschrift gelanceerd.

Kijk voor een toelichting op onze projecten op www.amref.nl

Gamechanger Nicole

Nicole Kombe uit Tanzania studeert gezondheidswetenschappen aan de Amref International University in Nairobi. Als ze klaar is met haar bachelor, hoopt ze zich te specialiseren in epidemiologie.

“Vroeger wilde ik arts worden, maar ik ben heel blij dat ik voor gezondheidswetenschappen aan de universiteit van Amref koos. We leren hier alles over strategieën voor het verbeteren van de volksgezondheid, en we passen de theorie toe in de praktijk. Dat maakt de studie heel doelgericht.

Zo heb ik een tijdje gewerkt met Amref gewerkt in Kajiado, een droog gebied in Kenia. Er is daar een groot gebrek aan schoon water en sanitair, veel meisjes lopen het risico te worden besneden. Uiteraard heeft dat invloed op de gezondheid: mensen zijn vaak ziek door het vervuilde water, er is ondervoeding en vrouwen lijden onder de gevolgen van de besnijdenis.

Ik vond het geweldig om me in deze gemeenschap onder te dompelen, de dialoog aan te gaan met iedereen. Het hoogtepunt was het bijwonen van een alternatief ritueel voor besnijdenis, waar ongeveer 150 meisjes aan meededen. Amref heeft dat samen met de Masai ontwikkeld, en dat is volgens mij de manier om hun gezondheid en veiligheid te bevorderen.

In de toekomst wil ik op deze weg doorgaan. Ik wil mensen zelfredzaam maken, hen de kracht en de kennis geven om hun leven te verbeteren. Ook geloof ik dat ik een voorbeeld kan zijn voor anderen. Niet om wie ik ben, maar omdat ik er ben. Ik ben een levend bewijs dat vrouwen verder kunnen komen in de gezondheidszorg, zolang ze tenminste toegang krijgen tot onderwijs.”

“Ik wil mensen zelfredzaam maken”

Medische zorg voor iedereen **Opvallende resultaten**

In 2023 werden er ruim **2.000 zwangere vrouwen** professioneel ondersteund door verloskundigen die door Amref zijn opgeleid. De getrainde verloskundigen voerden bij ruim **900 vrouwen** een echo uit. Daarnaast kregen bijna **1.600 mensen** toegang tot een zorgverzekering. Ongeveer **1.200 mensen** werden door lokale zorgverleners doorverwezen voor met name moeder- en kindzorg, waardoor complicaties en daarmee hogere zorgkosten werden vermeden.

Context & actualiteiten

Na de verkiezingen in Kenia van 2022, waarbij een nieuwe regering aan de macht kwam, was 2023 een jaar van bouwen aan relaties. Met name voor ons project Huduma Msingi (Swahili voor 'basiszorg') was dat van belang: hierin bereiden we een langdurige samenwerking voor tussen Amref en de lokale overheden van een aantal regio's, met als doel het verstevigen van de basiszorg. Dit heeft goed uitgepakt: in Bungoma heeft de nieuwe gouverneur het idee volledig omarmd.

In de Ethiopische regio Amhara, waar het project Tena Leselam wordt uitgevoerd, laaide in 2023 een conflict tussen de regering en oppositie weer op. Dit betekende dat drie van de zeven districten ontoegankelijk werden vanwege dreiging van geweld. In vier districten ging de uitvoering wel van start, maar ook met een trage start vanwege de instabiliteit. We verwachten de activiteiten in 2024 versneld uit te voeren.

Tena Leselam

In april 2023 ontvingen wij geweldig nieuws: de Nationale Postcode Loterij besloot ons project Tena Leselam (de naam betekent 'Gezondheidszorg als wapen in de strijd voor vrede') te financieren.

Met dit project werken we aan de wederopbouw van de zorg in het noorden van Ethiopië, waar een hevige burgeroorlog heeft gewoed. Als gevolg daarvan zijn ziekenhuizen geplunderd en vernietigd en waterbronnen vernield. Veel zorgprofessionals moesten bovendien vluchten, en een deel van hen zal niet terugkeren.

Tena Leselam richt zich op goede basiszorg voor vrouwen en kinderen, en versterking van het zorgstelsel. Slachtoffers van aan gender gerelateerd geweld, met name verkrachting, kunnen via zogeheten *One Stop Centres* medische, psychosociale én juridische hulp krijgen. Ook zetten we ons in voor inkomens- en vredesopbouw. Dit laatste doen we samen met de universiteit van Debre Berhan, een stad in Ethiopië.

Helaas kende de uitrol van het programma een trage start, omdat het geweld in sommige regio's weer oplaaide. We konden daardoor in slechts vier van de beoogde zeven regio's beginnen aan de implementatie.

Tekeleza

Met Tekeleza verbeteren we in Kenia de moeder- en kindzorg met behulp van bewezen (technologische) oplossingen.

Dit project is innovatief vanwege een aantal elementen. Zo maken we gebruik van een app om lokale zorgverleners en verloskundigen (bij) te scholen. Aanstaaende moeders kunnen hier bovendien volgen hoe de baby zou moeten groeien, en checken wat ze moeten doen als ze zich ergens zorgen om maken. Zwangere vrouwen kunnen zich ook inschrijven voor *Linda Mama*, de gratis zorgverzekering voor zwangere vrouwen, en tegen geringe kosten een echo laten maken.

Ook de financiering is vernieuwend. Zo wordt het bedrag dat zwangere vrouwen betalen voor een echo verdeeld tussen de zorgverlener die de moeder heeft doorverwezen, de verloskundige en het ziekenhuis. Dit werkt motiverend en geeft het ziekenhuis extra inkomsten voor materialen zoals gel of handschoenen. Doordat meer vrouwen zich inschrijven voor een zorgverzekering, kunnen ziekenhuizen meer inkomsten claimen bij de verzekeraars. Hierin begeleiden we de aangesloten ziekenhuizen, want een incorrect ingeleverde factuur wordt simpelweg niet uitgekeerd.

Waar 2022 een opstartjaar was, ging in 2023 de implementatie van start. Zo leidden we 40 lokale zorgverleners op via een digitale app, zodat ze beter in staat waren om risico's bij zwangere vrouwen en kinderen te signaleren en hen door te verwijzen; in 2023 gebeurde dit 1.013 keer. 1.569 vrouwen registreerden zich bovendien voor de gratis zorgverzekering. 483 vrouwen lieten een echo uitvoeren door verloskundigen die daarin getraind zijn.

Kijk voor een toelichting op onze projecten op www.amref.nl

Kibera Kliniek

Op dit moment woont ongeveer 60% van de inwoners van Nairobi in sloppenwijken in en rondom de stad. Kibera, veruit de grootste, is dichtbevolkt: er wonen ongeveer 250.000 mensen op een oppervlakte van 2,5 vierkante kilometer. Het gebied kent een groot gebrek aan basisbenodigdheden als schoon water, afvalbeheer, sanitaire voorzieningen, sociale voorzieningen en infrastructuur. Het gemiddelde inkomen is er laag en de werkloosheidscijfers hoog. De ziekte- en sterftcijfers zijn hier dan ook een stuk hoger dan elders. Zo overlijden in de sloppenwijken 706 moeders per 100.000 bevallingen, terwijl het gemiddelde in Kenia op 362 ligt.

Om hier verandering in te brengen, opende Amref in 2002 een ziekenhuis in Kibera; het *Kibera Community Health Center*. Met hulp van donoren wordt er ambulante zorg - zorg voor kinderen en prenatale-, postnatale- en kraamzorg - verleend, worden er hiv-testen en hiv-behandelingen uitgevoerd, voedingsadvies gegeven en er is een laboratorium aanwezig voor diagnostiek. De kraamzorgafdeling is 24 uur per dag geopend, en naast de zorg die mensen in de kliniek ontvangen, bezoeken lokale zorgverleners de kinderen en volwassenen thuis.

De financiering voor dit ziekenhuis liep in september 2021 af. Samen met de lokale overheid en partners ontwikkelden we daarom een duurzaam model om het voortbestaan van de kliniek te waarborgen. Hierbij worden meer diensten en goedkopere medicatie aangeboden. Ook willen we deze locatie laten uitgroeien tot plek waar zorgpersoneel wordt bijgeschoold.

Het uiteindelijke doel is om hier een 'voorbeeldziekenhuis' van te maken dat zelfstandig kan bestaan, waarin eerstelijns-gezondheidszorg wordt geleverd door middel van een publiek-private samenwerking. De overheid, die het medisch personeel levert, is daarbij de publieke partij en Amref, dat tekent voor diensten op gebied van management en levering van medicijnen, de private.

We hebben twee Nederlandse donoren bereid gevonden om het ziekenhuis de financiële steun te bieden om de operationele kosten te dekken. Met deze steun heeft de kliniek gedurende heel 2023 zorg kunnen bieden aan de bevolking van Kibera.

Huduma Msingi

In juli 2023 besloten Amref en de provincie Bungoma in Kenia om samen een project op te zetten voor het verbeteren van de basiszorg. Vorig jaar werden de prioriteiten bepaald: het vroegtijdig opsporen van niet-besmettelijke aandoeningen zoals hoge bloeddruk en diabetes, waardoor veel ziektes worden voorkomen, en het terugdringen van tienerzwangerschappen en hiv-infecties onder de jeugd. Ook willen we toewerken naar een zorgsysteem waarbij een patiënt binnenkomt in de basiszorg en alleen waar nodig wordt doorverwezen naar een specialist.

Bijzonder is dat de provincie gaat meebetalen aan de diensten die Amref levert om het zorgsysteem te verstevigen. De uitbetaling wordt gebaseerd op de resultaten, en gespreid over de looptijd van het project. Omdat het projectkapitaal wel vooraf nodig is, worden hiervoor investeerders gezocht. Het is de bedoeling dat we in juli 2024 van start gaan met de implementatie.

Kijk voor een toelichting op onze projecten op www.amref.nl

Gamechanger

Laura

“Ik kan nu beter voor mezelf en mijn kinderen zorgen”

Een zorgverzekering was in Kenia lange tijd een luxe die alleen de rijke bovenlaag zich kon veroorloven. Met project i-PUSH, dat we samen met onze partner PharmAccess uitvoerden, zorgden we ervoor dat 65.000 vrouwen én hun gezinnen toegang kregen tot verzekerde zorg. Het project liep eind 2022 af, in maart vorig jaar maakten we er een documentaire over. Een van de hoofdpersonen is Laura, een moeder uit de regio Kakamega.

Toen Laura moest bevallen in het ziekenhuis, zo vertelt ze, had ze al haar spaargeld meegenomen van huis. Ze hoefde echter niet af te rekenen, zo bleek. “De dag dat de verzekering mijn ziekenhuisrekening betaalde, was de gelukkigste van mijn leven. Ik had een gezonde baby, en ook nog al mijn geld.”

Het bedrag dat ze bespaarde, gebruikte ze om te investeren in haar boerderij: ze kocht kippen en zaden voor groenten. “Mijn leven is echt beter geworden. Vroeger maakte het me heel bang als de kinderen ziek waren, ik vermeed het ziekenhuis vanwege de hoge kosten. Nu ik voel me veiliger, sterker. Ik weet dat ik medische hulp kan inschakelen als dat nodig is.”

Laura had nooit gedacht dat een zorgverzekering voor haar was weggelegd, zegt ze. “Dat was iets voor de rijken, voor belangrijke mensen met status.”

Tot Laura van een lokale zorgverlener uit haar dorp hoorde over i-PUSH, dat vrouwen in staat stelt om via hun mobiele telefoon een

zorgverzekering af te sluiten en te sparen voor medische zorg. Omdat we via i-PUSH ook investeerden in de kwaliteit van de zorg, ging die in haar regio bovendien omhoog.

“De verzekering werd voor het eerste jaar betaald, zodat ik alvast kon sparen voor de premie daarna. Dat ben ik gaan doen, en dat gaat goed. Ik kan gewoon niet zeggen hoe blij ik daarmee ben. Ik kan nu beter voor mezelf en mijn kinderen zorgen.”

De serie over dit project is te zien via onze website: www.amref.nl/actueel/2023/65000-vrouwen-zijn-verzekerd-voor-zorg

Onderzoek en bewijsvoering

Bewijsvoering van het effect van onze projecten in Afrika is een belangrijk onderdeel van Amref Flying Doctors. Daarom onderzoeken we steeds hoe we onze activiteiten zo effectief en efficiënt mogelijk kunnen inzetten. We leren van nieuwe inzichten en passen waar nodig onze aanpak aan.

Binnen de internationale Amref-organisatie heeft het kantoor in Nederland zich gespecialiseerd in onderzoek en bewijsvoering. Daarmee kunnen we collega's in Afrika ondersteunen en de impact van het werk sterker en beter zichtbaar maken. Door onze kennis op dit vlak worden we regelmatig gevraagd om technische ondersteuning te bieden bij (het ontwikkelen van) programma's en strategie. Zo werkten we mee aan een voorstel voor een groot hiv/aids-project en aan de opzet van de Amref-brede nieuwe strategie (2023-2030) en de (nul)meting hiervan.

Een belangrijk onderdeel van ons werk is daarnaast het meten en verbeteren van lopende programma's. In 2023 voerden we tussentijdse onderzoeken uit voor:

- **FINISH**, een programma gefinancierd door het ministerie van Buitenlandse Zaken en samen met partner WASTE uitgevoerd in India, Bangladesh, Ethiopië, Kenia, Oeganda en Tanzania. Hierbij zorgen we ervoor dat mensen een microkrediet kunnen afsluiten om een eigen wc te laten bouwen, waarbij er vraag en aanbod in sanitair ontstaat.
- **Power to You(th)**, dat gericht is op het uitbannen van ongewenste zwangerschappen en seksueel- en gendergerelateerd geweld, waaronder meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken. Samen met het ministerie van Buitenlandse Zaken, Rutgers en Sonke Gender Justice steunen wij lokale maatschappelijke organisaties die de stem van jongeren versterken. Power to You(th) is actief in Kenia, Oeganda, Ethiopië, Malawi, Senegal, Ghana en Indonesië.

Voor Power to You(th) zijn meer dan 270 interviews gehouden, vragenlijsten afgenomen en groepsgesprekken bijgewoond over de behaalde resultaten. Het programma is getoetst op effectiviteit, relevantie, duurzaamheid en samenwerking. De belangrijkste bevinding is dat het programma significant bijdraagt aan veranderingen op twee van de vier resultaatgebieden: jongeren en beleidsbeïnvloeders/de overheid.

Het blijkt namelijk dat jongeren meer kennis hebben over seksueel- en gendergerelateerd geweld en ongewenste zwangerschappen en dat zij, met de juiste capaciteitsversterking, beleidsmakers weten te betrekken op deze gebieden. Beleidsmakers en -implementeerdere erkennen op hun beurt in toenemende mate de rechten van jongeren en het belang van de onderwerpen die zij aankaarten. Ze betrekken jongeren als gelijkwaardige partners bij het maken van beleid en ontwikkelen in toenemende mate beleid en wetten die effectiever zijn en ook de benodigde budgetten krijgen.

Er is nog werk te doen rond het verbeteren van sociale normen in de gemeenschappen waar we actief zijn. In de gemeenschappen zal daarom ingezet worden op kennisvergroting en het stimuleren van dialogen tussen generaties, en er komt meer aandacht voor succesverhalen. Daarnaast is het belangrijk om het zorgaanbod beter af te stemmen op jongeren. Ook gaan we de maatschappelijke organisaties waarmee we werken meer ondersteunen, zodat zij hun plannen beter kunnen uitvoeren.

Zerihun voorkwam de besnijdenis van zijn zusje

“Mijn moeder is relatief goed opgeleid en geen voorstander van meisjesbesnijdenis, maar toch voelde ze zich, door druk van de gemeenschap, gedwongen om haar enige dochter die ingreep te laten ondergaan. Vanaf het moment dat ik hoorde van het plan om mijn babyzusje te laten besnijden, ben ik de confrontatie met haar aangegaan.”

Dat vertelt Zerihun, die in de Ethiopische provincie Amhara deelnam aan een training van zijn jongerengroep over seksueel- en gendergerelateerd geweld. Als tienerjongen was Zerihun nauwelijks met dit onderwerp bezig, maar de nieuwverworven kennis kwam goed van pas toen meisjesbesnijdenis thuis een onderwerp werd.

“De besnijder kwam naar ons huis, maar huilend probeerde ik te voorkomen dat het zou doorgaan.” En dat lukte: zijn moeder besloot op het laatste moment door de argumenten van haar zoon van de ingreep af te zien. Sindsdien vertelt Zerihun zijn verhaal regelmatig in de jongerengroep waar hij lid van is.

Betere bescherming tegen geweld

In Homa Bay County in Kenia slaagde Power to You(th) erin om het ministerie van *Gender Inclusion, Sports, Culture and Social Services* te betrekken bij de strijd tegen seksueel en aan gender gerelateerd geweld. In maart, tijdens de viering van Internationale Vrouwendag, werd nieuw beleid op dit onderwerp gelanceerd.

Dit beleid helpt overheidsdiensten om betere bescherming te bieden aan met name vrouwen, en omvat een aantal concrete maatregelen. Zo wordt de oprichting van zogenoemde safe houses nu door de overheid ondersteund, net als het trainen van lokale zorgverleners in het omgaan met deze vorm van geweld.

Onze belanghebbenden

Amref Flying Doctors krijgt financiële steun van bedrijven, het ministerie van Buitenlandse Zaken, de Nationale Postcode Loterij, stichtingen en ruim 100.000 donateurs. Daar zijn wij heel blij mee. Zij maken ons werk in Afrika mogelijk.

Partijen samenbrengen

We zijn altijd actief op zoek naar (strategische) partners, zoals andere ontwikkelingsorganisaties, kennisinstituten, bedrijven en overheidsorganisaties als het ministerie van Buitenlandse Zaken. Naar partners dus, die verschillende maatschappelijke gebieden vertegenwoordigen en ons werk kunnen aanvullen, ondersteunen en verrijken. Bundeling van krachten heeft ook de specifieke aandacht van het ministerie van Buitenlandse Zaken: in publiek-private verbanden werken overheid en bedrijven langdurig samen aan kwaliteitsprojecten. Zoals aan projecten die de handel en ontwikkeling in Afrika stimuleren. Hierbij is het onze rol om alle relevante partijen samen te brengen, speciaal gericht op de verbetering van de gezondheid van Afrikaanse meisjes en vrouwen.

Netwerken

We maken daarnaast deel uit van nationale- en internationale netwerken. Samen met onze partners bundelen we de aanwezige kennis, menskracht en talenten. Dit heeft uiteraard het grote voordeel dat we met extra slagkracht aan onze gezamenlijke doelen kunnen werken. De netwerken hebben een sterke stem bij overheden- en internationale organisaties. Wij zijn onder meer lid van: de Dutch Global Health Alliance, het End FGM EU Network, Goede Doelen Nederland, de Health Finance Coalition, het Netherlands Water Partnership, Partos, Share-Net, het SRGR-platform en WO=MEN.

Met dank aan...

Iedereen die zich in het afgelopen jaar voor een gezond en sterk Afrika heeft ingezet of er op de een of andere manier bij betrokken is geweest, danken wij hartelijk voor hun steun!

A.C. Vos-v.d. Kwast Stichting, Analytics for a Better World, Anna Muntz, Aqualab Zuid B.V., Diakonie Prot. Gemeente Winterswijk, De Johanna Donk-Grote Stichting, Dr2, Elsevier Foundation, Fundatie Progres, Fonds Klinkerpad, Genap BV, H.O.D.N. JHDH, Invest International, Lab Paint Foundation, Kleynen Consultants BV, MABS4.0, Made Blue, Marie-Stella-Maris Foundation, MedicalHunt, MegaGroup, Ministerie van Buitenlandse Zaken, Moyee Coffee, Nationale Postcode Loterij,

N.P.C. Dochters van O.L.V. van het Heilig Hart, Otten-Philips Fonds, Participand Holding BV, PG Krafft Stichting, Philips, RAI Amsterdam (Interclean & Aquatech), Rijpaert&Peeters, Sawadee Reizen, Stichting 75 jaar NBB, Stichting Aqua for All, Stichting DOB Tree, Stichting Hentina Backer, Stichting IENA, Johannes Stichting, Stichting Jong Kinabu, Stichting Mebi, Stichting N. van Ballegooijen Fonds, Stichting Pierre Fourier, Stichting Roer, Stichting Water for Life, Tiny en Anny van Doorne Fonds, Udink Schepel, Univé,

Up to do Good, Van der Meer-Boerema Stichting, Highberg Goup, VvAA Groep B.V., Willem Meindert De Hoop Stichting, Wolting & Versteegh accountants, leden van de Amref Business Club, Daniël Lippens, onze ambassadeurs Saskia Noort en Sosha Duysker en ruim 100.000 donateurs.

Fondsenwerving

Ons werk is alleen mogelijk dankzij de steun van mensen en organisaties die een gezond en sterk Afrika een warm hart toedragen. Aan alle donateurs, bedrijven, stichtingen en andere gulle gevers die ons ook in 2023 steunden: we zijn erg dankbaar voor al jullie bijdragen!

Particuliere fondsenwerving

Het blijft bijzonder dat zoveel mensen een warm hart hebben voor onze missie - ook in een jaar waarin er dicht bij huis veel grote problemen speelden.

In totaal ontvingen we in totaal maar liefst € 8.265.335 aan giften van particuliere donateurs. Heel bijzonder, want mensen gaven dit jaar ook gul aan andere doelen, zoals hulp na de aardbeving in Turkije en Syrië.

In de mailingen vroegen we aandacht voor onderwerpen waar we in 2023 hard aan werkten: de strijd tegen meisjesbesnijdenis, de aanhoudende droogte in Oost-Afrika, het belang van schoon water, het opleiden van zorgverleners en goede zorg voor moeders en kinderen. Ook maakten we onze achterban bekend met twee nieuwe, belangrijke programma's: de wederopbouw van de zorg in het door burgeroorlog verscheurde Ethiopië en het opleiden van studenten aan onze eigen Amref International University in Nairobi.

Ook via social media en onze website wisten we donateurs en geïnteresseerden te bereiken. In 2023 ondertekenden 30.000 mensen ons manifest tegen meisjesbesnijdenis. Daaraan zien we dat er veel steun is voor dit onderwerp. De handtekeningen worden in 2024 aangeboden aan nieuwe Kamerleden, om hen bewust te maken van dit belangrijke onderwerp.

Ook vroegen we aandacht voor een ander thema: het recht op goede zorg. We ontwikkelden een setje pleisters in alle huidskleuren, die mensen ontvingen na een donatie. Dat leverde, met name op Instagram, enthousiaste reacties op. Door deze

campagnes zagen we de online inkomsten in 2023 stijgen met 25%.

In 2023 ontvingen we verder € 821.985 uit nalatenschappen. We zijn iedereen die ons in zijn of haar testament opneemt zeer dankbaar voor deze bijzondere steun!

Als het gaat om het contact met onze donateurs, was 16 juni voor ons het hoogtepunt van het jaar. Toen verzamelden ongeveer honderd donateurs zich in het Wereldmuseum in Leiden voor een ontmoeting met onze Keniaanse collega én heldin in de strijd tegen meisjesbesnijdenis, Cynthia Oningoi.

Het thema was 'Droogte in Afrika: meisjes betalen de prijs'. Cynthia vertelde dat het gebrek aan regen vooral schadelijk is voor meisjes: zij zijn verantwoordelijk voor het halen van water, en moeten bij droogte steeds verder lopen. Daardoor missen ze school. Meisjes worden bij droogte bovendien vaker besneden en jong uitgehuwelijkt, omdat hun ouders dan een mond minder hoeven te voeden. Dit hartverscheurende verhaal maakte

Totaal particuliere fondsenwerving

€ 9.783.782

“Het persoonlijk contact met Amref is heel prettig, dat was bij onze keuze om Amref in ons testament op te nemen heel belangrijk. Dat goede gevoel is in de loop der jaren alleen maar sterker geworden.”

Agnes en Wim, die Amref opnamen in hun testament.

Donatie VvAA

€ 250.000

Ondersteuning van Made Blue

€ 300.000

de noodzaak van ons werk glashelder, en veel bezoekers gaven aan erg geraakt te zijn door Cynthia's woorden.

Zakelijke fondsenwerving

Het verbeteren van de zorg in Afrika doen we samen met onze partners. Zij ondersteunden ons in 2023 weer financieel, door ons bij te staan met kennis en innovatiekracht én door onze zichtbaarheid te vergroten. Bovendien inspireren ze vaak hun eigen medewerkers en netwerk om ook actief te worden voor Amref.

VvAA

Zorgverleners voor zorgverleners. Vanuit die gedachte werken we al jarenlang samen met VvAA, een belangenorganisatie voor zorgprofessionals. In 2023 konden we dankzij de bijdrage van VvAA ons project 'Leren voor Leven in Zambia' met succes afronden. Ook ondersteunde de organisatie studenten van onze Amref

International University in Nairobi. Via het tijdschrift van VvAA, Arts en Auto, konden we bovendien veel informatie delen over de impact van ons werk met meer dan 100.000 zorgprofessionals.

Sinds 2011 fietsen medewerkers en leden van VvAA bovendien mee met de Africa Classic. Dit jaar reden ze mee in zowel Kenia als Tanzania, en hebben daarmee maar liefst € 111.134 opgehaald! Dankzij de verdubbeling door VvAA van onder meer deze actie konden we afgelopen jaar bijna € 250.000 investeren in het opleiden van zorgverleners.

Marie-Stella-Maris Foundation

We zijn ontzettend blij dat we ook dit jaar weer konden rekenen op steun van de Marie-Stella-Maris Foundation. We maken ons beiden hard voor schoon (drink)water voor iedereen; de Marie-Stella-Maris Foundation deed dat in 2023 onder meer door

€ 150.000 te investeren in ons programma WaterStarters. Met dit innovatieve project ondersteunen we lokale ondernemers om een eigen onderneming in drinkwater te starten, door te investeren in het aanboren van een waterbron.

Dankzij het verlengen van onze samenwerking met de Marie-Stella-Maris Foundation kunnen we het project opschalen naar nieuwe gebieden en meer ondernemers inspireren om bij te dragen aan oplossingen voor waterschaarste.

Made Blue

Afgelopen jaar ronden we met succes het programma 'Schoon water en goede hygiëne in en rond de school' in Ethiopië af. Dit project was niet mogelijk geweest zonder de steun van Made Blue en hun partner Castalie. In totaal investeerden zij € 700.000, waarmee we in Ethiopië wc's en waterfaciliteiten

bouwden op en rondom scholen. Ruim 140.000 kinderen en omwonenden zijn hiermee voorzien van schoon drinkwater en veilige sanitaire voorzieningen.

LAB PAINT FOUNDATION

In 2023 kregen we ook steun van nieuwe partners, waaronder LAB PAINT FOUNDATION. Deze foundation is gekoppeld aan het duurzame verflabel LAB PAINT van VESTINGH PAINT • CRAFT • LIFESTYLE, en van elk verkocht product gaat een deel naar ons WaterStarters-programma. De € 30.000 die we ontvingen, droeg bij aan de bouw en het onderhoud van waterinstallaties.

Amref Business Club en Gamechangers Netwerk

De leden van de Amref Business Club steunen ons, naast hun jaarlijkse bijdrage van € 7.500 per lid, met hun kennis en betrokkenheid. In 2023 telde de club dertien leden.

Naast de Business Club richtten we in 2022 het Gamechangers Netwerk op, waarmee bedrijven invulling kunnen geven aan hun maatschappelijke doelstellingen. In 2023 mochten we een aantal nieuwe bedrijven verwelkomen, en in 2024 gaan we verder met de uitbouw ervan.

Nationale Postcode Loterij

Sinds het begin van onze samenwerking met de Nationale Postcode Loterij in 2000 ontvangen we jaarlijks een vrij besteedbare bijdrage van € 900.000, dankzij alle deelnemers aan de loterij. Daarmee kunnen we veel betekenen voor het versterken van de gezondheidszorg in Afrika!

Vorig jaar kregen we bovendien een geweldige extra bijdrage van € 2 miljoen voor de wederopbouw van het zorgsysteem in Ethiopië na de burgeroorlog. Dankzij de steun van de Nationale Postcode Loterij kunnen we basisvoorzieningen zoals drinkwater en ziekenhuizen herstellen, en leiden we zorgverleners op die hard nodig zijn in het door oorlog verwoestte gebied.

En er gebeurde nog iets bijzonders: onze collega, vrouwenrechtenactiviste Nice Leng'ete, werd benoemd tot Postcode Lottery Ambassador. Een eer die zij mag delen met mensen als Nadia Murad, George Clooney en Mohamed Yunus. We zijn ontzettend trots op Nice. Met haar onvermoeibare inzet voor de strijd tegen meisjesbesnijdenis verdient zij deze erkenning!

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Sinds 2015 mag Amref zich rekenen tot de strategische partners van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Met steun van deze partij konden we in 2023 drie grote programma's uitvoeren: Power to You(th), FINISH en WASH SDG.

De eerste, Power to You(th), is een strategisch partnerschap tussen het ministerie, Amref, Rutgers en Sonke Gender Justice. Het doel is het versterken van lokale maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor betere seksuele gezondheid en rechten. Jongeren uit onder meer Senegal, Ethiopië, Malawi, Kenia, Ghana en Oeganda leren wat hun rechten zijn, hoe ze voor zichzelf kunnen opkomen en hoe ze hun eigen keuzes voor een gezond leven kunnen maken. Op die manier willen we meisjesbesnijdenis en kindhuwelijken tegengaan, het aantal ongeplande zwangerschappen verminderen en geweld tegen vrouwen stoppen.

Daarnaast voerden we twee programma's uit die draaien om schoon water en goede hygiëne. De eerste is FINISH, wat staat voor 'Financial Inclusion Improves Sanitation and Health'. Daarbij stimuleren we, in samenwerking met onze partner WASTE, vraag en aanbod op het gebied van sanitair en hygiëne:

“Ik ben er enorm trots op dat we samen met Amref hebben gezorgd voor meer dan 15 miljard liter schoon drinkwater.”

Machiel van Dooren, directeur Made Blue.

“Een levenservaring, en de slogan 'hard work, magic moments' was meer dan terecht. Ik gun het iedereen dit eens mee te maken!”

Johanneke, deelnemster aan de Africa Classic.

mensen kunnen, eventueel via een kleine lening, veilige wc's laten bouwen, door aannemers die we hebben opgeleid voor de constructie en het onderhoud.

2023 was het laatste volledige jaar voor het programma WASH SDG. Samen met partners SNV, Plan International en WASH Alliance International zorgden we hierbij voor toegang tot veilig drinkwater en wc's en voor goede hygiëne. Het resultaat: meer dan 450.000 mensen kregen toegang tot schoon drinkwater, ruim 2,2 miljoen mensen lieten een goede wc bouwen en ongeveer vier miljoen mensen hebben nu een plek waar ze hun handen kunnen wassen met zeep.

In totaal ontvingen we in 2023 ruim € 12 miljoen van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Evenementen

In 2023 organiseerden we twee edities van de populaire sponsorfietsstocht Africa Classic én een Africa Hike. In totaal reisden 91 fietsers af naar Kenia of Tanzania voor de Africa Classic. Door zes dagen te mountainbiken met vergezichten op Mount Kilimanjaro, langs wilde dieren, en letterlijk stil te staan bij het werk van Amref, haalden zij in totaal € 589.232 op. Aan de Africa Hike deden achttien deelnemers mee. Zij liepen een week lang door de Usambara Mountains in Tanzania. Hiermee haalden zij € 107.479 op.

In totaal leverden de drie tochten daarmee bijna € 700.000 op! Uiteraard zijn we erg blij met de inzet van alle fietsers en wandelaars, en met de steun van hun sponsors.

Beleidsbeïnvloeding en communicatie

Zonder politieke en maatschappelijke steun is het voor ons bijna niet mogelijk om ons werk te doen. Daarom zetten we ons vanuit Nederland in om het belang van goede zorg voor iedereen hoog op de agenda te zetten.

Beleidsbeïnvloeding

Het jaar begon goed: Amref nam in maart deel aan de eerste waterconferentie van de Verenigde Naties in 45 jaar. Tijdens dit evenement konden we de stem laten horen van mensen uit Tanzania en Kenia die de gevolgen van de klimaatcrisis aan den lijve ondervinden.

In september was Amref aanwezig bij een Algemene Vergadering van de VN, waar onder meer werd gesproken over *universal health coverage* en pandemiepreventie en -paraatheid. De CEO

van onze moederorganisatie Amref Health Africa, Dr. Githinji Gitahi, zat in een panel dat werd georganiseerd door de Afrikaanse Unie. Besproken werd hoe de wereld zich kan voorbereiden op toekomstige pandemieën.

Later in het najaar werd de *Dutch Global Health Hub* gelanceerd; een samenwerking van Nederlandse partijen die zich inzetten voor wereldwijde gezondheidszorg.

In november vonden de verkiezingen plaats. De uitkomst was duidelijk: het land beweegt zich sterk naar rechts. Dit zorgt voor nieuwe uitdagingen, want voor de partijen die wonnen heeft ontwikkelingssamenwerking geen hoge prioriteit. Hier gaan we in 2024 proberen iets aan te doen: we willen de aandacht van de nieuwe Kamerleden vestigen op belangrijke onderwerpen, zoals (internationale) solidariteit en eerlijke toegang tot gezondheidsdiensten.

Eveneens in november vond in Den Haag het *World Local Production Forum* plaats, dat jaarlijks georganiseerd wordt door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en dit jaar gehost werd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Hier hielden we een bijeenkomst over het belang van lokale productie van medische producten, zoals medicijnen en vaccins. Amref organiseerde daarnaast, samen met Vice Versa, VSO, KIT, Prisma, Include en het ministerie van Buitenlandse Zaken, een debat waarbij de eerste Nederlandse Afrikastrategie werd gelanceerd. Dit vond tegelijkertijd plaats bij het KIT in Amsterdam, en op Amref International University in Nairobi. In Amsterdam vertelde Jelte van Wieren, directeur van het Afrika departement van het ministerie van Buitenlandse Zaken, hoe we niet langer praten over maar mét Afrikaanse landen, op basis van gelijkwaardigheid. In Nairobi spraken Keniaanse jongeren met de Nederlandse ambassadeur over gelijkwaardige samenwerking.

Communicatie

Aandacht voor ons werk is belangrijk. Want hoe meer mensen Amref kennen, hoe meer mensen we aan ons kunnen verbinden. Daarom voeren we regelmatig brede publiekscampagnes die gericht zijn op zichtbaarheid.

In 2023 was onze tv-commercial, waarin we aandacht vragen voor het grote tekort aan zorgverleners in Afrika, 289 keer te zien op de publieke omroep. Daarbij maakten we deels gebruik van pakketten die door de Ster tegen een laag tarief beschikbaar worden gesteld aan non-profitorganisaties. Met deze tv-commercial bereikten we miljoenen mensen meerdere keren.

Op vergelijkbare manier maakten we gebruik van advertentieruimte in kranten en tijdschriften: dankzij zogenoemde stopperdeals kunnen non-profitorganisaties daar tegen zeer lage kosten ruimte inkopen.

Ook waren we in 2023 weer zichtbaar in lokale, regionale én landelijke media, zowel online als print. Zo resulteerde de komst van onze Keniaanse collega en vrouwenactiviste Nice Leng'ete in tal van interviews in onder andere het Algemeen Dagblad, Het Parool en LINDA. In totaal werden er 97 artikelen geschreven waarin het werk van Amref werd genoemd. Een bijzondere afsluiting was een groot verhaal in NRC Handelsblad over ons alternatieve ritueel dat meisjesbesnijdenis vervangt.

Daarnaast werken we aan onze zichtbaarheid via onze website en social media. Ook in 2023 zagen we het aantal volgers op Instagram, Facebook en LinkedIn groeien. Tot de populairste posts behoorden de blogs die we schrijven met onze directeur Danny Dubbeldeman. Hierin laten we zien waar Amref voor staat. Dat is belangrijk, vooral in een politiek klimaat waarin solidariteit en ontwikkelingssamenwerking steeds minder vanzelfsprekend zijn.

Trots zijn we ook op een campagne die we maakten met de Keniaanse influencer Chantelle Wacheke. In een minidocumentaire, bestaand uit vier afleveringen, onderzoekt zij de impact van ons programma i-PUSH, dat in 2022 afliep. Dankzij i-PUSH, dat we uitvoerden met onze partner PharmAccess en dat gefinancierd werd door de Nationale Postcode Loterij, kregen 65.000 vrouwen én hun gezinnen uit Kenia toegang tot een betaalbare zorgverzekering. Wie wil, kan de afleveringen op onze website terugkijken.

In 2023 zagen miljoenen Nederlanders onze tv-campagne, die te zien was op NPO1, 2 en 3. Ook verschenen er 97 artikelen en reportages over ons werk in verschillende media, onder meer in NRC Handelsblad en LINDA. Met diverse publicaties in VvAA's magazine Arts en Auto bereikten we vorig jaar 112.000 Nederlandse zorgprofessionals. Ook werkten we samen met de bekende Keniaanse influencer Chantelle Wacheke, met wie we een korte docuserie maakten.

Mensen en middelen

Amref begon 2023 met een nieuwe directeur: Danny Dubbeldeman nam op 1 januari het stokje over van Patricia Vermeulen. Onder haar leiding rondde we onze nieuwe meerjarenstrategie af, gebaseerd op die van ons moederkantoor Amref Health Africa in Kenia.

Bij deze strategie paste een nieuwe organisatiestructuur. De afdelingen kregen daarbij nieuwe namen, en alle functies zijn opnieuw beschreven en gewaardeerd.

Ook hebben we ons pakket aan arbeidsvoorwaarden grondig herzien. Het doel: aantrekkelijk blijven als werkgever en ervoor zorgen dat onze talentvolle werknemers bij ons blijven!

Dit betekent onder meer dat we nu standaard een 36-urige werkweek hebben en iedereen vrij is tussen kerst en oudjaar. Ook is het mogelijk een 'workation' op te nemen, waarbij collega's maximaal drie weken per jaar vanuit het buitenland mogen werken. Werknemers krijgen bovendien na één jaar een vast dienstverband.

Het arbeidsverzuim lag in 2023 overigens hoger dan in voorgaande jaren. Dit kwam omdat twee mensen langdurig ziek werden.

Ondernemingsraad

De Ondernemingsraad (OR) van Amref Flying Doctors, opgericht in 2020, behartigt de belangen van de medewerkers, adviseert de bestuurder over (de impact van) bedrijfseconomische beslissingen en speelt daarmee een belangrijke rol in de organisatie. In het eerste kwartaal van 2023 verliep de termijn van de vorige OR. Per 1 april 2023 bestaat de OR uit deze vijf leden: Eduard Holtz (voorzitter), Manda Wassenaar (secretaris), Romy Harkx (2e zittingstermijn), Sitara Khan en Emmar Sinnige. In 2023 heeft de OR positief geadviseerd over de organisatiestructuur.

Medewerkers in fte's (per 31 december 2023)	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2022	Overige personele gegevens	2023	2022	2021
Directie	1,00	1,00	1,00	Ziekteverzuim	3.9%	1.8%	1.7%
MT	2,00	2,00	1,67	Verloop-% (o.b.v. aantallen)	9%	20%	19%
Finance & Operations	8,89	8,71	10,01	Gemiddeld aantal werknemers	54	55	54
Programmes & Expertise	9,76	8,79	10,12	Aantal fulltimers als % van het totaal	31%	39%	31%
Future Programmes	5,83	8,00	7,58	Tijdelijke contracten (excl. freelancers e.d.)	37%	61%	33%
Private Fundraising	10,76	7,83	6,89				
Partnerships & Donor Relations	6,04	4,20	4,47				
Communications	5,50	5,76	5,31				
Totaal	49,78	46,29	47,05				

Per 1 oktober is deze nieuwe organisatiestructuur geïmplementeerd. Ook is ingestemd met het gemoderniseerde arbeidsvoorwaardenpakket.

Bezoldiging van de directie

Op advies van de Remuneratiecommissie heeft onze Raad van Toezicht een paar jaar geleden het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Dit beleid passen we jaarlijks toe bij de actualisatie van deze beloningen. We volgen de Regeling Beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en Raden van Toezicht. Deze regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging op basis van deze aangepaste regeling leidde tot een BSD-score van 415 punten met een maximum jaarinkomen van € 134.620. Het relevante werkelijke jaarinkomen van onze directeur bedroeg in 2023 € 122.000 (1 fte), wat onder het geldende maximum ligt. Het totale jaarinkomen plus de belaste vergoedingen en de werkgeversbijdrage voor het pensioen bleef binnen het maximum van € 162.284 per jaar. De hoogte en de samenstelling van de directiebeloning zijn te vinden in de toelichting op de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

Kwaliteit

We zijn een Erkend Goed Doel, in 2020 getoetst door het Centraal Bureau Fondsenwerving. Ons kwaliteitssysteem is ISO-ge-

certificeerd. Begin 2024 is onze ISO-certificering (ISO9001: 2015 en Partos versie 2018) met drie jaar verlengd. Wij voldoen aan de branchegerichte toepassing en eisen van ISO9001:2015 en Partos versie 2018, die door Partos is ontwikkeld. Hierin zijn de richtlijnen uitgewerkt waaraan ontwikkelingsorganisaties zich moeten houden. Daarnaast volgen we de Code Wijffels voor Goed bestuur van goede doelen en houden we ons aan de Regeling Beloning directeuren van goede doelen.

Gedragcodes en beleid

Ons beleid voor maatschappelijk verantwoord ondernemen richt zich op administratie en beheer, doelbesteding, milieu, personeelszaken, inkoop, fondsenwerving en partnerbeleid. We hebben, deels in internationaal verband, een goed HR-beleid waarin we op verschillende terreinen gedragscodes hebben opgesteld. Bij het werven van fondsen houden we ons aan de gedragscodes van Goede Doelen Nederland en Partos en we hebben een ethische code met toetsbare criteria opgesteld voor potentiële samenwerkingspartners. Daarnaast onderzoeken we actief hoe we onze CO₂-uitstoot verder kunnen beperken en welke doelmatigheidsnormen we kunnen hanteren.

Integriteit

De gezondheid en veiligheid van onze medewerkers en de mensen met wie we in Afrika werken hebben voor ons de hoogste prioriteit. We besteden voortdurend aandacht aan de verdere

ontwikkeling van ons beleid en onze cultuur op het gebied van integriteit (*safeguarding*). We voldoen aan het toetsingskader dat het ministerie van Buitenlandse Zaken op dit vlak voorschrijft aan organisaties binnen onze sector.

We hanteren een internationale gedragscode (*Code of Conduct*) die weergeeft hoe we willen handelen. Daarnaast hebben we procedures en richtlijnen in werking gesteld om de integriteit te waarborgen. Deze bestaan uit een klokkenluidersregeling, *ethics hotline* en vertrouwenspersonen intern en extern. Over eventuele incidenten zijn we transparant en rapporteren we proactief. We werken aan een veilige cultuur door middel van trainingen, met elkaar in gesprek blijven over integriteit en het uitdragen van een *zero tolerance*-beleid.

In het afgelopen jaar zijn in Nederland geen meldingen gedaan. Ook is er geen gebruikgemaakt van de interne vertrouwenspersoon. Integriteit blijft hoog op onze agenda staan en we zullen in 2024 blijven monitoren of nadere maatregelen nodig zijn om een veilige werkomgeving te garanderen.

Uiteraard beschikken we ook over een fraudepreventiebeleid. Dit sluit aan op de *Fraud Prevention Policy* van Amref in Afrika. In het afgelopen jaar zijn er geen signalen of meldingen van fraude in Nederland geweest. Bij Amref in Afrika is een aantal keer intern onderzoek verricht naar aanleiding van signalen van

Bestedingen van Amref in Afrika (en social enterprises)

2024	\$193.000.000	aanvangsbegroting
2023	\$217.000.000 (en \$33.000.000)	voorlopige cijfers
2022	\$190.000.000 (en \$32.000.000)	
2021	\$148.000.000 (en \$25.000.000)	
2020	\$112.000.000 (en \$19.000.000)	
2019	\$117.000.000 (en \$16.000.000)	

onregelmatigheden. Deze signalen hebben ertoe geleid dat er een fraude is geconstateerd bij een van de projecten waarvoor Amref Nederland fondsen beschikbaar heeft gesteld. Wij hebben vastgesteld dat de schade beperkt was en er adequate maatregelen zijn genomen om de schade te herstellen en in de toekomst te voorkomen.

De internationale organisatie

Amref Flying Doctors in Nederland is onderdeel van het Amref Health Africa-netwerk, met 20 vestigingen in Afrika, Europa en Noord-Amerika. We zijn actief betrokken bij de ontwikkeling van beleid en zorgen voor vertegenwoordiging in belangrijke organen, zoals het *Senior Leadership Team* en de *International Board*. Wij stellen onze eigen prioriteiten bij bestedingen, mits die binnen het Afrikaanse beleid passen. Dankzij onze ongeoordeelde inkomsten zijn we in staat om flexibel in te spelen op specifieke behoeften van Amref in Afrika. Ons aandeel in de totale bestedingen is de laatste jaren 10-15%. Daarmee leveren we een essentiële bijdrage, zonder dat er een te grote afhankelijkheid is.

Financiën in Afrika

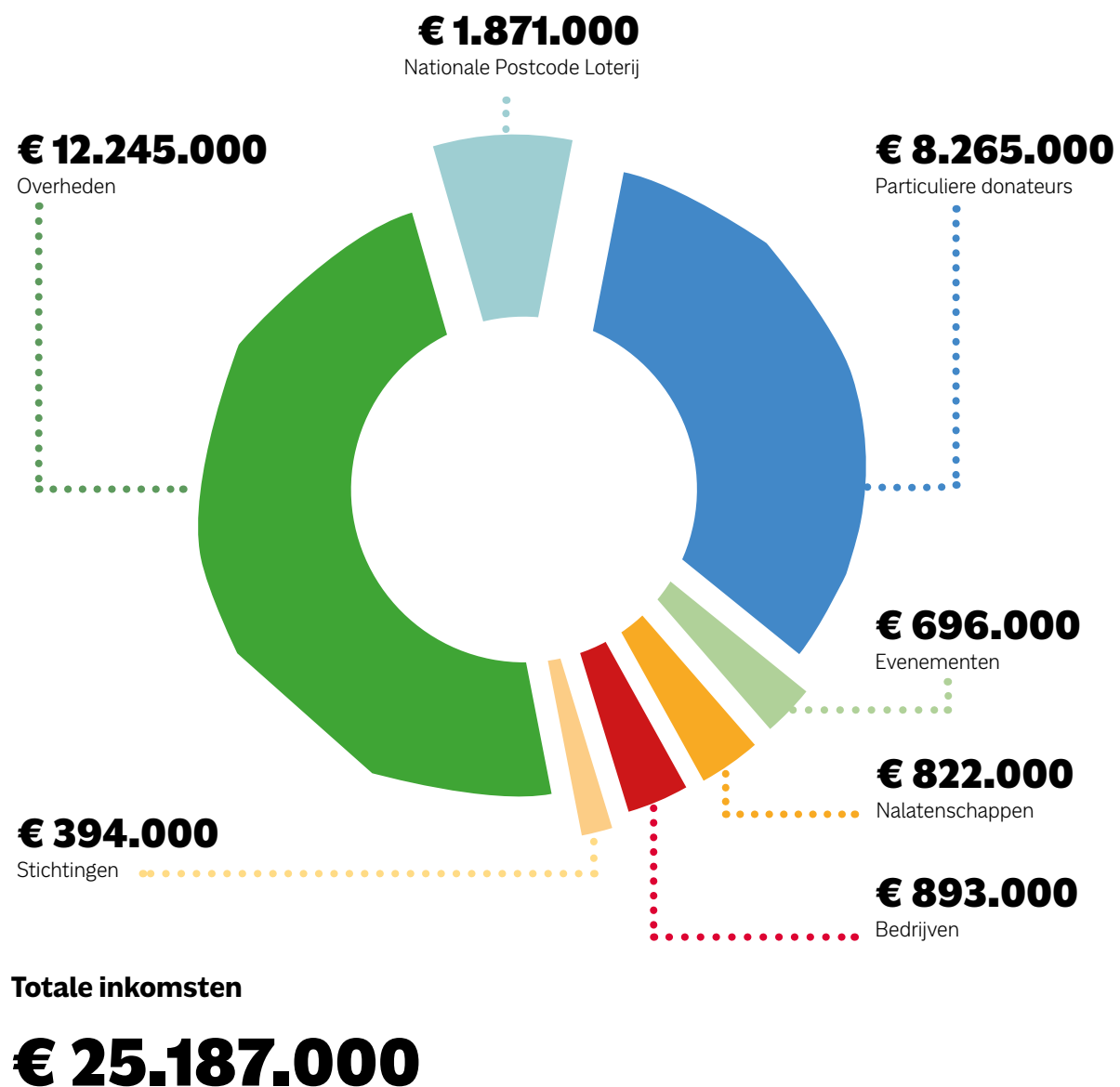
Amref in Afrika hanteert een voorzichtig begrotingssysteem. Het geconsolideerde ngo-budget voor al onze Afrikaanse activiteiten wordt jaarlijks aan het begin van het jaar opgesteld op basis van ondertekende projectfinanciering. Nieuwe financieringen die tijdens de loop van het jaar worden binnengehaald, zorgen voor een groeiend budget. Hierdoor ontstaat ruimte voor het versterken van de organisatie en het opbouwen van reserves. Dit heeft geleid tot een aangepast ngo-budget van \$217 miljoen in 2023.

Met fondsen die geworven worden via haar kantoren in Europa en Noord-Amerika besteedt Amref in Afrika bovendien gelden aan fondsenwerving, communicatie en voorlichting, onderwijs, beleidsbeïnvloeding en aan financiering van de Amref-organisaties in Afrika.

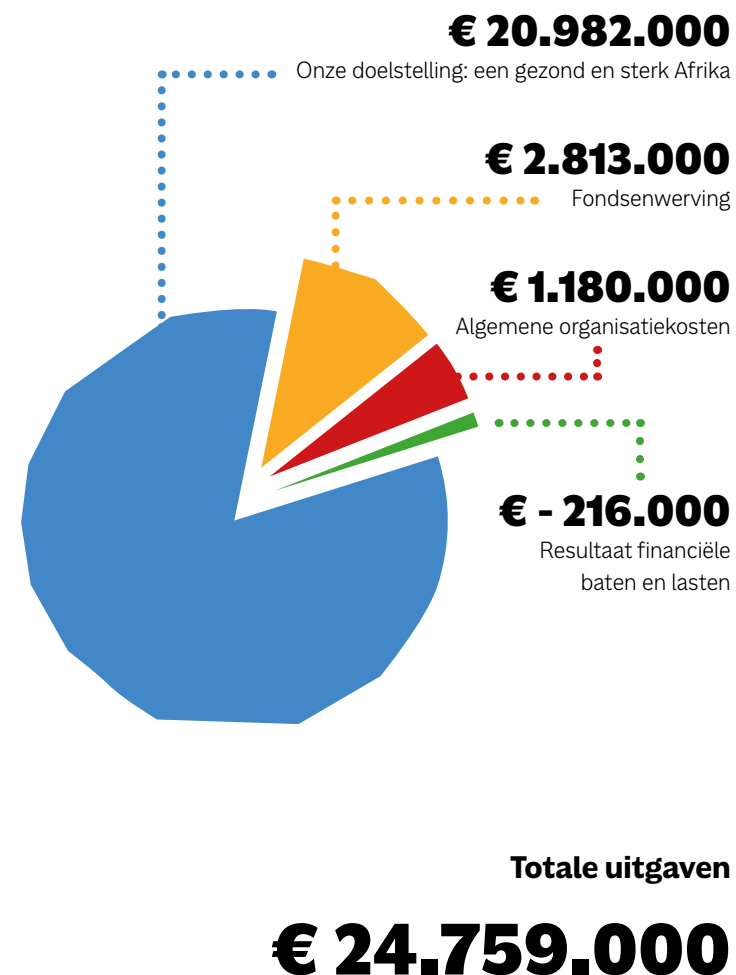
De jaarrekening van Amref wordt gecontroleerd door Deloitte in Kenia, dat een goedkeurende controleverklaring heeft uitgebracht over het boekjaar 2022. De definitieve jaarcijfers en accountantsverklaring over 2023 volgen medio 2024.

Het totaalbedrag dat Amref in 2023 als subsidie heeft verstrekt aan het Amref Health Africa-netwerk bedraagt € 10,6 miljoen. Amref in Afrika financiert de kernactiviteiten van Amref in Nederland niet.

Wie steunden ons in 2023...

... en waar gaven we het aan uit?

Doelmatigheid

Elk kwartaal monitoren we de doelmatigheid van onze activiteiten en organisatie. In de geïntegreerde rapportage staan financiële en andere cijfermatige informatie, beschrijven we de voortgang van onze plannen en geven we een analyse van de belangrijkste ontwikkelingen. Het rapport wordt besproken door ons managementteam en de Raad van Toezicht.

Er zijn vier belangrijke indicatoren waarmee we onze doelmatigheid bewaken. Twee daarvan gaan over de bestedingen aan onze doelstelling, en twee over onze kosten in Nederland. We willen minimaal 80% van onze inkomsten en uitgaven besteden aan onze doelstelling, en minimaal 66% van onze inkomsten specifiek besteden aan projecten in Afrika. In 2023 scoren we net onder de gestelde minimumwaarde van 66% doordat in 2023 ontvangen geoormerkte bijdragen pas in 2024 worden aangewend (zie kader).

Ook willen we maximaal investeren in fondsenwerving, zodat we uiteindelijk meer aan onze doelen kunnen besteden. Aansluitend op de (oude) CBF-norm willen we 25% van onze inkomsten weer in eigen fondsenwerving stoppen. In 2023 was dit percentage 25%. Ons streven is om de komende jaren te blijven investeren zodat we verder kunnen groeien. We streven er daarnaast naar om niet meer dan 4,5% van onze totale uitgaven aan beheer en administratie te besteden. In 2023 zaten we net boven deze norm (4,9%), mede door de investeringen in de vernieuwing van onze ICT.

Risicobeheersing

We doen ons werk op basis van een uitgebreide analyse van risico's via een risicobeheersingsmatrix. Deze matrix is in 2023 uitgebreid tegen het licht gehouden en beoordeeld op consistentie en actualiteit. In deze matrix zijn de grootste risico's op alle relevante terreinen opgenomen: bestuur en beleid, strategie, onze gezondheidsprogramma's in Afrika, en de organisatie en financiën in Nederland. Voor elk risico maken we een inschatting van de kans dat het zich voordoet en de mogelijke impact ervan. Ook beschrijven we preventieve en corrigerende maatregelen, die het risico kunnen beperken of uitsluiten. De matrix wordt periodiek geactualiseerd en besproken in de vergaderingen van ons managementteam, de Auditcommissie en de Raad van Toezicht.

We zijn van mening dat onze continuïteitsreserve, in combinatie met diverse maatregelen die we kunnen nemen (zoals spreiding van inkomstenstromen), voldoende is om de mogelijke risico's op te vangen. Met het oog op de huidige financiële onzekerheid en toekomstverwachtingen, in samenhang met de effecten van de huidige ontwikkelingen in Europa, is de continuïteitsreserve op een hoger niveau gebracht. Daarnaast houden we langere termijnontwikkelingen scherp in het oog en proberen we er waar mogelijk invloed op uit te oefenen. Ook richten we onze organisatie flexibel in, zodat we kunnen inspelen op interne en externe ontwikkelingen om (significante) risico's te vermijden.

De meest prominente risico's in 2023 waren uiteraard de naweeën van de coronacrisis, de oorlog in Oekraïne en diverse andere crises in de wereld (Turkije, Marokko, Israël en Gaza). Hoewel dit op allerlei fronten voor onzekerheid zorgde, hebben we door actieve bijsturing en de steun van onze trouwe donateurs hier beperkte (financiële) consequenties van ondervonden. We blijven een en ander nauwlettend volgen.

	Totale inkomsten in 2023 Totale uitgaven in 2023		€ 25.186.665 € 24.973.871	Totale inkomsten uit eigen fondsenwerving € 11.071.335
	Besteed aan doelstelling Als % van de totale inkomsten Als % van de totale uitgaven		€ 20.981.591 83% 84%	€ 2.812.723 25% 22%
	Besteed aan gezondheidsprogramma's in Afrika Als % van de totale uitgaven		€ 16.118.991 64%	€ 1.179.557 4,7%
				Kosten werven van baten Als % van de inkomsten uit eigen fondsenwerving Gemiddeld over de jaren 2021-2023
			Kosten beheer en administratie Als % van de totale uitgaven	

Financieel beleid

Ons financiële beleid voldoet aan de eisen en voorwaarden van het CBF en Goede Doelen Nederland. Kosten en baten worden zo veel mogelijk direct toegerekend aan activiteiten, wat goed inzicht biedt in de totaalkosten per activiteit. Als directe toerekening niet mogelijk is, verdelen we de kosten volgens verdeelsleutels die we elk jaar vaststellen.

Veel projecten in Afrika zijn voor meerdere jaren voorgefinancierd. Dit kunnen we kunnen doen doordat onze partners financiering garanderen en wij inschatten dat we voldoende fondsen kunnen werven en anders op andere wijze voldoende zekerheid hebben. Daarbij werken we met een continuïteitsreserve, waarmee we het voortbestaan van onze organisatie kunnen waarborgen voor onze medewerkers, Amref in Afrika en derden.

Op basis van de definitie van Goede Doelen Nederland en een risico-inschatting hebben we een onder- en bovengrens vastgesteld voor de continuïteitsreserve. We zitten ruimschoots onder de grens. Daarnaast hebben we bestemmingsreserves en fondsen voor projecten.

Beleggingsbeleid

Geld dat we niet op korte termijn nodig hebben voor de uitvoering van projecten kunnen we uitzetten in deposito's of beleggingen (onder voorbehoud van eventuele voorwaarden van onze donoren). Het eventuele extra rendement besteden we aan onze doelstelling. In 2023 hebben onze beleggingen zich hersteld van het zware verlies in 2022. De externe vermogensbeheerder IBS Capital Allies beheert onze beleggingsportefeuille. De Auditcommissie houdt toezicht op de contractafspraken en de uitvoering ervan. Ons beleggingsstatuut voldoet aan de Handreiking Verantwoord Vermogensbeheer voor fondsenwerende instellingen en de handreiking Verantwoord Financieel Beheer van Goede Doelen Nederland. De omvang van de beleggingsportefeuille is ongeveer gelijk aan de helft van onze continuïteitsreserve.

Toelichting op de begroting

Een van de doelstellingen in het strategisch plan voor 2023-2030 is de groei van onze inkomsten. In de afgelopen jaren hebben we naar de doelmatigheid van de organisatie gekeken en daarin keuzes gemaakt die de groei in inkomsten moeten bevorderen. Er is extra geïnvesteerd in institutionele fondsenwerving, online fondsenwerving en marketing, waarbij we ook buiten onze landsgrenzen hebben gekeken. Daarnaast hebben we onverminderd ingezet op diversificatie van fondsenwerving, samenwerking met het bedrijfsleven in nieuwe, duurzame businessmodellen en onderzoek naar de resultaten en impact van ons werk.

De formatie hield gelijke tred met de groei in inkomsten. Onze doelmatigheidsindicatoren waren leidend bij het opstellen van de begroting in 2023: deze voldeed aan de gestelde normen. Door het jaar heen hielden we de ontwikkelingen continu in de gaten en stuurden we bij als dat nodig was. Actuele ontwikkelingen in Europa hebben ons werk bemoeilijkt. De inkomsten zijn gegroeid, maar kwamen lager uit dan begroot.

Risico's

Het belangrijkste risico voor 2024 en verder is, naast de oorlog in Oekraïne, het Israël-Gaza conflict, met name de (inter-) nationale politieke ontwikkelingen waarbij er een tendens is dat regeringen de bijdragen aan ontwikkelingssamenwerking (drastisch) gaan verminderen. We zijn reeds begonnen de mogelijke gevolgen hiervan in kaart te brengen en waar mogelijk mitigerende maatregelen te nemen.

Terugblik

Voorzitter Raad van Toezicht

Barend Gerretsen, arts en expert op het gebied van wereldwijde gezondheidszorg, volgde per 1 januari 2024 Bas Maassen op als voorzitter van de Raad van Toezicht van Amref Flying Doctors. Hij blikt met ons terug op het jaar dat daaraan voorafging, waarin hij nog 'gewoon' lid was van de Raad.

In de eerste plaats: wat fijn dat we in jou een nieuwe voorzitter hebben. Hoe was die overgang voor jou?

"Ik zat al vier jaar in de Raad van Toezicht, en kende de organisatie daardoor heel goed. Dat maakte de overstap makkelijk. Wel is het echt een andere rol. Ik ben nu de link tussen de Raad en Amref, en zit daardoor nog dichter op de organisatie. Vroeger kwam ik vier keer per jaar bij Amref voor de vergaderingen, nu heb ik elke paar weken contact met Danny, de directeur. De verantwoordelijkheid voelt daarmee groter en dat vind ik eigenlijk wel prettig. Het past bij hoe ik in elkaar zit."

Waarom voel je je zo betrokken bij het werk dat Amref doet?

"De basis daarvan werd gelegd in de tijd toen ik als arts Internationale Gezondheidszorg en Tropengeneeskunde in Afrika gevestigd was. Het werk van Amref kwam toen heel dichtbij. Ik vind het daarbij goed dat Amref veel aandacht heeft voor moeder- en kindzorg, want dat zijn kwetsbare groepen. Het aantal baby's en jonge kinderen dat sterft, daalt gelukkig, maar is nog veel te hoog.

Verder is het echt mooi dat Amref een Afrikaanse organisatie is. En dan niet alleen in naam. Het hoofdkantoor staat in Nairobi, daar wordt de strategie uitgezet. Daarin is Amref redelijk uniek. Er zijn weinig non-profitorganisaties van deze omvang die écht 'southern led' zijn, die dus door het mondiale zuiden worden geleid."

Barend Gerretsen

"Het is mooi dat Amref een echte Afrikaanse organisatie is"

En als je terugkijkt naar 2023, wat waren dan de hoogtepunten?

“Dat raakt vooral aan wat ik daarnet zei, over de Afrikaanse identiteit. In 2023 bespraken we de nieuwe strategie van het Nederlandse kantoor, en ik zag dat die helemaal gebaseerd is op de koers van het hoofdkantoor, die een jaar eerder was geformuleerd.

Ook ben ik onder de indruk van de manier waarop Amref impact probeert te meten. Dat laatste is moeilijker dan je misschien denkt. Want je kan wel tellen hoeveel waterpunten je hebt aangelegd, maar wat je wilt weten is of mensen daardoor ook minder vaak ziek zijn. Amref werkt serieus aan dataverzameling en analyse, en daarmee aan het bewijsbaar maken van

de impact. Dat is iets van de lange adem, en we zijn er nog niet, maar er zijn vorig jaar zeker weer stappen gemaakt.”

Zijn er ook dingen waar je je zorgen over maakt?

“Ja, wel als je kijkt naar de huidige politieke situatie. Het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking staat onder druk, dat is een slechte zaak. Want problemen houden niet op bij de Nederlandse grens. We kunnen wel onze kop in het zand steken, maar Nederland zal bijvoorbeeld nooit minder migranten krijgen als er elders geen eerlijkere kans ontstaat op een goede en gezonde toekomst.

Toch ben ik niet pessimistisch. Als je wat meer uitzoomt, zie je namelijk altijd wel een slingerbeweging, van een open houding

richting de buitenwereld naar een meer gesloten, naar binnen gerichte blik. We slingeren hopelijk snel weer terug. En in de tussentijd gaan we door met ons werk.”

In het geval van Amref met een nieuwe Raad van Toezicht, dus.

“Zeker! Ik zit nieuw op deze post, maar ben met mijn vier jaar Amref al wel een oudgediende. De overige leden zijn vorig jaar begonnen. Ik ben heel blij met deze groep. We hebben bovendien versterking gekregen in de persoon van Desta Lakew, hoofd partnerships bij Amref Health Africa. Dat is heel verrijkend. Door haar kennis, maar ook doordat ze als Afrikaanse dat perspectief meebrengt.”

Feiten en cijfers

Amref Flying Doctors heeft een Raad van Toezicht en een directie. De Raad houdt toezicht op ons werk en onze uitgaven. Verder geeft de Raad advies aan de directie en speelt hij een belangrijke rol bij het maken van regels en afspraken.

De Raad van Toezicht telde in 2023 vijf leden: Bas Maassen (voorzitter), Barend Gerretsen, Jasme Leenaars, Desta Lakew en Wieke Vrielink. In het afgelopen jaar vergaderde de Raad in totaal vier keer. Er zijn twee deelcommissies: de Auditcommissie en de Remuneratiecommissie, waaraan verschillende leden deelnemen.

Zij kwamen respectievelijk vier keer en een keer bijeen.

Sommige (oud-)leden houden zich ook op internationaal vlak met Amref bezig: zo is Jasme Leenaars lid van de *Audit Risk and Compliance Committee*.

Bas Maassen heeft eind 2023 na zich zeven jaar lang met veel kundigheid en enthousiasme te hebben ingezet voor onze organisatie afscheid genomen als voorzitter van de Raad van Toezicht van Amref. Begin 2024 nam Barend Gerretsen de rol van voorzitter van de Raad van Toezicht van Amref op zich.

Samenvatting financieel jaaroverzicht

Onze jaarcijfers en de toelichting daarop vatten we hieronder samen. De volledige jaarrekening, inclusief controleverklaring van Dubois & Co. Registeraccountants, is in het laatste hoofdstuk van dit verslag te vinden.

Resultaat

We hebben in 2023 een positief resultaat van € 429.000 behaald. Het resultaat is hoger dan begroot. Dit komt onder andere door hogere opbrengsten in nalatenschappen, reeds vooruit ontvangen bedragen van donateurs die zijn toegevoegd aan de bestemmingsfondsen en een positief beleggingsresultaat.

Inkomsten

De inkomsten zijn gestegen ten opzichte van 2022 maar kwamen in 2023 wel € 400.000 lager uit dan begroot.

De werving van nieuwe donateurs verliep naar behoren, maar donateurs gaven gemiddeld iets lagere bedragen. Daarnaast hebben we fors meer nalatenschappen (in totaal € 821.985) ontvangen, waardoor er van particuliere donateurs per saldo € 300.000 meer is ontvangen dan begroot. Deze inkomsten compenseren gedeeltelijk de bronnen van financiering die lager uitvielen dan verwacht, namelijk evenementen, bedrijven en corporate foundations en andere organisaties zonder winststreven. Hieruit blijkt dat ons beleid van diversificatie en continu investeren nog steeds vruchten afwerpt, en leidt tot een gebalanceerde inkomstenverdeling en daarmee bijdraagt aan een gezonde financiële basis.

Besteding aan doelstelling

Van onze totale uitgaven is 84% besteed aan onze doelstelling. Dat gebeurde via de gezondheidsprogramma's in Afrika en voorlichting daarover in Nederland. Dit is hoger dan onze minimum-norm van 80% en gelijk aan het percentage van 2022 (84%).

Kosten eigen fondsenwerving

De kosten van eigen fondsenwerving kwamen in 2023 uit op 25%. Dit percentage ligt iets hoger dan de afgelopen jaren, maar is in lijn met de begroting (26%) en onze norm (25%). Ons streven is om de komende jaren te blijven investeren, zodat we verder kunnen groeien.

Beheer en administratie

Beheer en administratie bedragen 4,7% van de totale kosten. Dit percentage is de laatste jaren hoger dan de norm van maximaal 4,5%. Dit is met name te wijten aan inflatie en extra investeringen in de vernieuwing van onze ICT.

Liquiditeit

Eind 2023 bedroegen onze liquide middelen € 12,8 miljoen. Dit relatief hoge saldo wordt met name veroorzaakt door een vooruitbetaling van het ministerie van Buitenlandse Zaken van € 9,8 miljoen in het laatste kwartaal van 2023. Met dit saldo kunnen we ruim aan al onze kortetermijnverplichtingen voldoen.

Reserves en fondsen

Het resultaat zal worden verdeeld over de reserves en fondsen na goedkeuring door de Raad van Toezicht.

2024 en verder

De begroting van 2024 komt uit op een positief resultaat van € 98.000.

In 2023 is de nieuwe strategie van Amref Flying Doctors opgesteld voor de jaren 2023 tot en met 2030. Deze is gebaseerd op de strategie van onze moederorganisatie Amref Health Africa. De komende jaren ligt de nadruk op het werven van niet-geoordeelde inkomsten om de doelstellingen van Amref Health Africa beter te kunnen realiseren. Deze groei moet onder andere komen uit meer samenwerking met bedrijven en investeerders en via nieuwe businessmodellen. En daarnaast ook door het aanboren van nieuwe wervingskanalen en -gebieden. Hiervoor zullen we ook extra investeringen doen in onze organisatie en fondsenwerving.

Voor een gezond
en sterk Afrika

Financieel jaaroverzicht 2023

Balans per 31 december

(in €, na resultaatbestemming)

Activa		2023	2022	Passiva		2023	2022
Materiële vaste activa				Reserves			
Inventaris	1	123.688	117.633	Stichtingskapitaal		23	23
Vorderingen en overlopende posten				Continuïteitsreserve	6	3.272.500	2.953.750
Overige vorderingen en vooruitbetalingen	2	2.267.155	3.075.038	Overige reserve	7	500.000	1.623.980
Debiteuren	2	94.663	90.000	Bestemmingsreserve organisatieontwikkeling	8	100.000	-
Vooruitbetaling aan Amref Verenigd Koninkrijk	3	236.320	238.295	Bestemmingsreserve projecten	9	1.206.923	-
Vooruitbetaalde projectfinanciering	3	1.127.963	1.191.483			5.079.446	4.577.753
		3.726.101	4.594.817	Fondsen			
Beleggingen				Bestemmingsfonds A Nice Place	10	-	19.000
	4	1.596.266	1.442.043	Bestemmingsfonds Digitaal Leren Ethiopië	11	-	10.030
Liquide middelen				Bestemmingsfonds WaterStarters	12	256.466	262.864
	5	12.752.461	11.301.637	Bestemmingsfonds Kibera	13	7.500	45.000
						263.966	336.894
				Totaal reserves & fondsen		5.343.412	4.914.647
				Voorzieningen			
					14	-	83.612
				Kortlopende Verplichtingen			
				Toegekende projectbijdragen	15	152.247	331.466
				Crediteuren	16	315.334	1.012.255
				Nog te betalen bedragen / overlopende posten	16	12.387.523	11.114.149
						12.855.104	12.457.870
						18.198.516	17.456.129
		18.198.516	17.456.129				

Staat van baten en lasten

(in €)

Baten		Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022	Resultaat (in €)	
Bijdragen Particulieren		9.897.722	9.783.782	9.484.140	9.909.341	Continuïteitsreserve	318.750
Bijdragen Bedrijven		627.667	893.488	981.545	760.138	Overige reserves	- 1.123.980
Nationale Postcode Loterij		2.485.500	1.870.636	3.400.000	1.396.123	Bestemmingsreserve organisatieontwikkeling	100.000
Overheden		9.692.636	12.244.694	11.164.816	11.746.656	Bestemmingsreserve projecten	1.206.923
Andere organisaties zonder winstoogmerk		300.000	394.065	505.500	611.663	Bestemmingsfonds A Nice Place	- 19.000
Inkomsten van andere Amref-organisaties		-	-	-	10.000	Bestemmingsfonds Digitaal leren Ethiopië	- 10.030
	17	23.003.525	25.186.665	25.536.001	24.433.921	Bestemmingsfonds WaterStarters	- 6.398
						Bestemmingsfonds Kibera	- 37.500
							428.765
Totaal baten		23.003.525	25.186.665	25.536.001	24.433.921		
Lasten		Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022		
Gezondheidsprogramma's in Afrika	18	14.136.548	16.118.991	16.727.882	15.902.898		
Beleidsbeïnvloeding		-	155.915	201.230	130.296		
Amref Ventures		-	404.041	485.358	524.712		
Voorlichting / bewustwording		4.348.807	4.302.645	4.326.461	3.656.576		
Uitgaven ten behoeve van doelen	19	18.485.355	20.981.591	21.740.931	20.214.482		
Kosten werving baten	20	3.448.535	2.812.723	2.829.450	2.289.145		
Kosten beheer en administratie	21	1.021.687	1.179.557	1.182.769	1.429.796		
Totaal lasten		22.955.577	24.973.871	25.753.150	23.933.423		
Resultaat financiële baten en lasten	22	50.000	215.972	- 12.000	- 333.884		
Resultaat		97.948	428.765	- 229.149	166.615		

Kasstroomoverzicht

(in €) (Directe methode)

	2023	2022
Inkomsten		
Particulier, zakelijk, stichtingen	10.164.196	10.205.163
Nationale Postcode Loterij	900.000	900.000
Ministerie van Buitenlandse Zaken	15.028.423	19.557.451
	26.092.619	30.662.613
Uitgaven		
Gezondheidsprogramma's in Afrika	15.045.354	14.185.333
Overige betalingen	9.567.514	9.193.216
	24.612.868	23.378.548
Kasstroom van operationele activiteiten	1.479.751	7.284.065
Kasstroom van investeringen		
Investerings	- 78.013	- 31.315
Desinvesteringen	3.745	908
	- 74.268	- 30.407
Kasstroom van financiële activiteiten		
Acquisities in beleggingsportefeuille	- 253.468	- 455.576
Verkoop in beleggingsportefeuille	298.810	444.520
	45.342	- 11.056
Totale kasstroom	1.450.825	7.242.602
Mutatie in de liquide middelen		
Liquide middelen per 1 januari	11.301.637	4.059.035
Liquide middelen per 31 december	12.752.461	11.301.637
	1.450.825	7.242.602

Onze kaspositie aan het eind van jaar is hoog door de voorschotbetaling van het ministerie van Buitenlandse Zaken in het vierde kwartaal.

De kaspositie is toereikend om aan de kortlopende verplichtingen te voldoen.

Grondslagen voor financiële verslaggeving

Amref Flying Doctors (Stichting Amref Nederland) is gevestigd in Leiden, Nederland.

Het jaarverslag en de jaarrekening zijn opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn RJ 650 voor fondsenwervende organisaties.

Richtlijnen voor rapportage

In de staat van baten en lasten is een aparte post opgenomen voor beheer- en administratiekosten. Wij zijn vrij om te bepalen welke kosten aan deze post worden toegerekend, mits overeenkomstig met de gehanteerde methode. Goede Doelen Nederland (GDN), onze brancheorganisatie, heeft aanbevelingen gedaan over de implementatie van deze richtlijn om transparantie en vergelijkbaarheid in onze sector te waarborgen. Wij volgen deze aanbevelingen sinds 2008.

In 2011 is daarnaast de handreiking 'Verantwoord Financieel Beheer' voor Goede Doelen opgesteld. Deze richtlijn geeft houvast met betrekking tot reserves en fondsen en het verantwoord beheer van deze middelen. Het gaat dan specifiek om richtlijnen ten aanzien van beleggingsbeleid en -beheer, de hoogte van de continuïteitsreserve en de manier waarop beleggingsprestaties worden gerapporteerd. Het staat leden van Goede Doelen Nederland vrij om van de richtlijn af te wijken, mits ze de reden daarvoor toelichten en verantwoorden. Wij

hebben ervoor gekozen om de richtlijn volledig toe te passen, zoals vastgelegd in ons beleggingsbeleid, ons beleid ten aanzien van de continuïteitsreserve en in ander beleid. In dit jaarverslag laten wij onze resultaten zien.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit.

Gebruik van schattingen

Bij het opmaken van de jaarrekening is ons management-team verplicht oordelen te vormen, schattingen te maken en aannames te doen die van invloed zijn op de implementatie van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en passiva, alsmede rapportages van baten en lasten. De werkelijke resultaten kunnen afwijken van deze schattingen. We beoordelen voortdurend de schattingen en onderliggende veronderstellingen. De herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schattingen worden herzien en in eventuele toekomstige perioden die door de relevante herzieningen worden beïnvloed.

Functionele- en rapportagevaluta

De jaarrekening en alle specificaties zijn in euro's; dit is zowel de functionele als rapportagevaluta van Amref Flying Doctors.

Relatie met Amref in Afrika

Hoewel we juridisch gezien onafhankelijke organisaties zijn, zijn het doel en de missie van Amref in Nederland en in Afrika volledig met elkaar verbonden. Verschillende (voormalig) leden

van onze Raad van Toezicht zijn ook lid van de Amref International Board. De gezondheidsprogramma's in Afrika die door Amref in Nederland worden gefinancierd, worden alleen door Amref in Afrika uitgevoerd, op basis van duidelijke contractuele afspraken per individuele financiering. Overigens voeren Amref in Nederland en Amref in Afrika de incidentele onderlinge afwikkeling van betalingen uit via een tussenrekening. Amref in Afrika financiert geen van de kernactiviteiten van Amref in Nederland.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen oorspronkelijke kostprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen, op basis van de economische levensduur. Wij hanteren de volgende afschrijvingstermijnen:

- Investerings in onze servers: vijf jaar.
 - Overige computerapparatuur: drie jaar.
 - Kantooruitrusting: vijf jaar.
 - Investerings in onze kantoorruimte: vijf jaar.
- Alle activa worden geclassificeerd als bedrijfsmiddel.

Bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een langere levensduur moeten worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer zich wijzigingen of omstandigheden voordoen die erop wijzen dat de boekwaarde van een activum niet zal worden gerealiseerd. De realiseerbaarheid van activa in gebruik wordt bepaald door de boekwaarde van een activum te vergelijken met de geschatte

contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het activum naar verwachting zal genereren. Indien de boekwaarde van het activum significant hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil in boekwaarde en realiseerbare waarde.

Vorderingen en overlopende posten

Vorderingen en overlopende activa worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde en worden vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien nodig wordt er rekening gehouden met veroudering.

Investerings

Investerings zijn geboekt tegen marktwaarde per 31 december 2023. Nog niet gerealiseerde koerswinsten en -verliezen worden verantwoord in de staat van baten en lasten.

Geldmiddelen en kasequivalenten

Geldmiddelen en kasequivalenten bestaan uit bank- en kassaldi en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is bedoeld om Amref in staat te stellen om aan de verplichtingen richting derden en eigen medewerkers te kunnen voldoen als dit nodig is. De continuïteitsreserve dient tevens als buffer bij omzettekorten of onverwachte calamiteiten, zodat wij onze activiteiten tussentijds kunnen voortzetten.

Op basis van een risicoanalyse bepalen wij de hoogte van de continuïteitsreserve. Wij zijn van mening dat dit beleid onze continuïteit voldoende waarborgt zonder onnodige reserves op te bouwen.

Overige reserves

Overige reserves drukken het deel van het beschikbare vermogen uit waarvoor nog geen expliciete bestemming is bepaald. De mutaties worden jaarlijkse goedgekeurd door onze Raad van Toezicht.

Bestemmingsreserves

Geoormerkte reserves drukken het deel van het beschikbare vermogen uit dat aan een bestemming wordt besteed. Het bedrag en de bestemming worden jaarlijks goedgekeurd door onze Raad van Toezicht.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen zijn geoormerkte fondsen die een derde partij heeft aangewezen voor een bepaald doel en die nog niet zijn uitgegeven.

Schulden

Kortlopende schulden worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste opname gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag, verminderd met transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde. Verplichtingen met betrekking tot de periode na 2023 zijn opgenomen onder de langlopende schulden.

Pensioenen

Amref heeft een beschikbare premiereregeling. De regeling is gebaseerd op de veronderstelling dat de pensioenlasten in de verslagperiode gelijk zijn aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Een verplichting wordt opgenomen voor zover de verschuldigde premies per balansdatum nog niet zijn betaald. Indien de op balansdatum reeds betaalde premies hoger zijn dan de te betalen premies, worden lopende en overlopende posten opgenomen ter verantwoording van een eventuele aflossing door het fonds of verrekening met in de toekomst te betalen premies. Er zijn geen extra verplichtingen.

Boekhoudkundige principes voor resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Inkomen

Inkomsten uit fondsenwerving worden geregistreerd als bruto-inkomen (voor het ontvangen bedrag). Nalatenschapen worden weergegeven in het jaar waarin de hoogte van het nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld, waarbij nog niet ontvangen nalatenschappen tegen 90% van de vastgestelde waarde worden verantwoord. Eventuele voorschotten worden opgenomen in het ontvangen jaar. Inkomsten van loterijorganisaties omvatten alleen campagnes die geen risico's met zich meebrengen.

Projectbijdragen

De toekenning van projectbijdragen wordt weergegeven in het jaar waarin de ontvanger schriftelijk op de hoogte wordt gesteld van de bijdrage. Bij het toekennen van een meerjarige bijdrage aan een project met reservering voor de financiële ontwikkeling van onze organisatie wordt de bijdrage per jaar als uitgave getoond.

Toerekening van kosten

De kosten worden toegerekend aan de activiteit waarop ze betrekking hebben. Onze vier hoofdactiviteiten zijn gecategori-

seerd als: gezondheidsprogramma's in Afrika, voorlichting en bewustwording, fondsenwerving, en beheer en administratie. Onder beheer en administratie vallen de algemene overheadkosten van onze organisatie. Sinds 2009 verdelen we de kosten zoveel mogelijk rechtstreeks en we maken daarbij gebruik van de richtlijnen van Goede Doelen Nederland. Een deel van de kosten wordt verdeeld over de hoofdactiviteiten volgens vaste verdeelsleutels, naar rato van de daarmee gemoeide tijd of personeelskosten. Deze verdeelsleutels worden jaarlijks herzien op basis van actuele gegevens. Het allocatiepercentage voor voorlichting/bewustwording en fondsenwerving voor 2023

is vastgesteld op respectievelijk 60% en 40% van het totale budget voor fondsenwerving en communicatie.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Toelichting op de balans

1. Materiële vaste activa (in €)

	2023	2022
Inventaris		
Aanschafwaarde per 1 januari	657.534	626.219
Afschrijvingen per 1 januari	- 539.901	- 470.945
Boekwaarde per 1 januari	117.633	155.274
Mutaties boekjaar		
Desinvesteringen	- 3.745	- 809
Investerings	78.013	31.773
Afschrijving	- 68.212	- 68.605
Saldo	6.056	- 37.641
Aanschafwaarde per 31 december	731.802	657.183
Afschrijvingen per 31 december	- 608.113	- 539.550
Boekwaarde per 31 december	123.688	117.633

De investeringen in 2023 waren beperkt en betroffen investeringen in ICT zoals nieuwe laptops en een nieuw HR-systeem.

2. Vorderingen en overlopende posten (in €)

	2023	2022
Vooruitbetaalde kosten	105.905	66.478
Debiteuren	94.663	90.000
Nog te ontvangen facturen	71.140	616.838
Te ontvangen subsidies en giften	1.184.217	1.725.088
Nog te ontvangen nalatenschappen	816.525	598.375
Overige vorderingen	89.347	68.258
	2.361.817	3.165.038

De te ontvangen subsidie en giften betreffen met name overheidssubsidies en andere projectfinancieringen.
De te ontvangen nalatenschappen betreffen legaten die nog niet volledig afgewikkeld zijn.

3. Lening en vooruitbetalingen (in €)

	2023	2022
Vooruitbetaald aan Amref Verenigd Koninkrijk	236.320	238.295
Vooruitbetaalde projectbijdragen	1.127.963	1.191.483
	1.364.283	1.429.778

In 2021 heeft Amref Nederland een bedrag van £ 205.000 uitgeleend voor de uitrol van het contract 'Support tot the African Led Movement to End FGM' in het Verenigd Koninkrijk. Er is een overeenkomst opgesteld en het bedrag zal uiterlijk 31 maart 2026 worden terugbetaald. De lening is tegen de koers van 31 december 2023 herrekend.

De vooruitbetaalde projectbedragen hebben met name betrekking op vooruitbetalingen aan de partners voor het programma Power to You(th).

Partners Power to You(th)	Overgemaakt in 2021-2023 (in €)	Gerealiseerde projectbestedingen (in €)	Vooruitbetaald (in €)
Rutgers	7.106.490	6.432.677	673.813
Sonke Gender Justice	6.760.759	6.309.276	451.483
CHOICE	661.842	658.242	3.600
KIT	852.040	852.973	-933
	15.381.131	14.253.168	1.127.963

4. Beleggingen (in €)

	2023	2022
Saldo per 1 januari	1.442.043	1.765.084
Aankoop	253.468	448.248
Verkoop	- 255.520	- 444.520
Waardestijging/afschrijving	156.275	- 326.769
Saldo per 31 december	1.596.266	1.442.043

Sinds 2016 is IBS Capital Allies onze externe beleggingsportefeuillebeheerder. Op basis van ons beleggingsbeleid en duidelijke contractafspraken beheren zij onze portefeuille. Ons beleid is zeer defensief en voldoet aan de GDN handreiking 'Verantwoord Financieel Beheer'.

5. Liquide middelen (in €)

	2023	2022
Bank en kas gelden	11.752.461	11.301.637
Kortlopende deposito's	1.000.000	-
Saldo per 31 december	12.752.461	11.301.637

Het deposito heeft een looptijd van 12 maanden, van 27 december 2023 tot en met 27 december 2024. Het rentepercentage bedraagt 2.5%.

Het hoge saldo per 31 december 2023 wordt met name veroorzaakt door een voorschotbetaling van € 9,8 miljoen van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor het programma Power to You(th). Dit voorschot voor 2024 is in december 2023 ontvangen.

Er is een bankgarantie afgegeven ten behoeve van de kantoorhuur voor een bedrag van € 34.037.

6. Continuïteitsreserve (in €)

	2023	2022
Balans per 1 januari	2.953.750	2.167.500
Opname	-	-
Toevoeging	318.750	786.250
Balans per 31 december	3.272.500	2.953.750
Berekening van de grondslag		
Organisatiekosten huidig boekjaar	5.002.000	5.460.000
Andere kosten van het verhogen van de inkomsten volgend jaar	1.897.000	1.445.000
Maximaal toegestaan volgens CBF en GDN	10.348.500	10.357.500

In 2023 hebben wij onze risicoanalyse samen met de raad van toezicht geëvalueerd en op onderdelen geactualiseerd. Dit heeft geleid tot een extra dotatie van € 318.750.

7. Overige reserve (in €)

	2023	2022
Saldo per 1 januari	1.623.980	-
Opname	- 1.123.980	-
Toevoeging	-	1.623.980
Saldo per 31 december	500.000	1.623.980

In het boekjaar 2022 zijn de reserves verder in lijn gebracht met RJ-650. Op grond van het bestuursbesluit zijn de bestemmingsreserves in 2022 overgeheveld naar de overige reserves.

In het boekjaar 2023 is op grond van het bestuursbesluit € 1,1 miljoen overgeheveld naar de bestemmingsreserve projecten.

8. Bestemmingsreserve organisatieontwikkeling (in €)

	2023	2022
Saldo per 1 januari	-	548.299
Opname	-	- 548.299
Toevoeging	100.000	-
Saldo per 31 december	100.000	-

De bestemmingsreserve voor organisatieontwikkeling betreft een reservering voor de geplande organisatie-activiteiten in 2024.

9. Bestemmingsreserve projecten (in €)

	2023	2022
Saldo per 1 januari	-	1.522.276
Opname	-	1.522.276
Toevoeging	1.206.923	-
Saldo per 31 december	1.206.923	-

De in de bestemmingsreserve projecten opgenomen gelden zullen in 2024 additioneel worden overgemaakt aan ons hoofdkantoor als bijdrage aan gezondheidsprogramma's in Afrika.

10. Bestemmingsfonds A Nice Place (in €)

	2023	2022
Saldo per 1 januari	19.000	38.800
Opname	-44.000	-38.800
Toevoeging	25.000	19.000
Saldo per 31 december	-	19.000

Het bestemmingsfonds A Nice Place is in 2023 volledig besteed aan het betreffende programma.

11. Bestemmingsfonds Digitaal Leren Ethiopië (in €)

	2023	2022
Saldo per 1 januari	10.030	90.270
Opname	-10.030	-80.240
Toevoeging	-	-
Saldo per 31 december	-	10.030

Het bestemmingsfonds Digitaal Leren Leven Ethiopië is in 2023 volledig besteed aan betreffende programma.

12. Bestemmingsfonds WaterStarters (in €)

	2023	2022
Saldo per 1 januari	262.864	-
Opname	- 400.432	-
Toevoeging	394.034	262.864
Saldo per 31 december	256.466	262.864

Het bestemmingsfonds WaterStarters heeft betrekking op in 2023 ontvangen bijdragen welke in 2024 worden aangewend.

13. Bestemmingsfonds Kibera (in €)

	2023	2022
Saldo per 1 januari	45.000	-
Opname	-62.500	-
Toevoeging	25.000	45.000
Saldo per 31 december	7.500	45.000

Het bestemmingsfonds Kibera heeft betrekking op in 2022 en 2023 ontvangen bijdragen welke in 2023 en 2024 worden aangewend.

14. Voorzieningen (in €)

	2023	2022
Saldo per 1 januari	83.612	-
Opname	-83.612	-
Toevoeging	-	83.612
Saldo per 31 december	-	83.612

De reorganisatievoorziening per 31 december 2022 betrof een kortlopende verplichting als gevolg van het besluit om het aantal fte's te reduceren.

15. Projectverplichtingen (in €)

	2023	2022
Toegekende projectbijdragen 2023	152.247	-
Toegekende projectbijdragen 2022	-	331.466
Saldo per 31 december	152.247	331.466

De toezegde projectbijdragen 2023 hebben voor € 18.868 nog betrekking op verplichtingen uit hoofde van WASH SDG-overeenkomsten met partners. Deze contracten bevatten primair 'beschermende zeggenschapsrechten' zodat sprake is van een onvoorwaardelijke toezegging. De overige toekenningen hebben betrekking op contractuele verplichtingen in 2023, waarvan de betaling is uitgesteld naar 2024.

16. Crediteuren en kortlopende verplichtingen (in €)

	2023	2022
Vooruitontvangen subsidies & giften	11.778.337	10.521.860
Crediteuren	315.334	1.012.255
Accountantskosten	44.976	49.550
Vakantiegeld personeel	141.426	125.351
Nog te betalen bedragen / overlopende posten	422.784	417.389
	12.702.856	12.126.404

De vooruitontvangen subsidies en giften hebben met name betrekking op vooruitbetaalde subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor het programma Power to You(th).

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Meerjarige verplichtingen

Wij hebben een huurcontract op onze kantooraccommodatie aan het Schuttersveld 9 in Leiden. Dit contract is in 2021 verlengd tot en met 30 juni 2031 met een voorwaardelijke clausule met betrekking tot de voortzetting van subsidiefinanciering door het ministerie van Buitenlandse Zaken). De jaarlijkse huurprijs bedraagt in 2023 € 176.000, waarvoor wij een bankgarantie van € 34.037 hebben afgegeven.

Alliantie Power to You(th)

De samenwerking binnen de alliantie Power to You(th) wijkt af van andere programma's binnen Amref, enerzijds door de subsidievoorwaarden van het ministerie van Buitenlandse Zaken en anderzijds doordat Amref penvoerder is van deze alliantie. Gezien de aard van de subsidietoekenning en de samenwerkingsafspraken binnen de alliantie worden de bestedingen van de alliantieleden in de jaarrekening van Amref verwerkt op basis

van de daadwerkelijk gerealiseerde programma voortgang en de daadwerkelijk gemaakte programmabestedingen in 2021 tot en met 2023. De voorwaardelijke verplichting voor de jaren 2024 en 2025 worden in de volgende tabel toegelicht. Tegenover deze voorwaardelijke verplichting heeft Amref aanspraak op de subsidietoekenning van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Partners Power to You(th)	Totaal verplichting 2021-2025 (in €)	Overgemaakt in 2021-2023 (in €)
Rutgers	11.088.667	7.106.490
Sonke Gender Justice	10.217.615	6.760.759
CHOICE	967.982	661.842
KIT	872.000	852.040
	23.146.264	15.381.131

De totale bijdrage van het ministerie van Buitenlandse Zaken voor het programma Power to You(th) bedraagt € 43.448.194.

Voorwaardelijke verplichtingen

Per 31 december 2023 hebben we voorwaardelijke projecttoezeggingen voor 2024-2025 van € 15 miljoen, waarvan € 10,6 miljoen voor 2024. Opschorting is mogelijk, op basis van voorwaarden in de projectovereenkomsten. Deze voorwaarden hebben betrekking op mogelijke beslissingen van de betreffende donateur of alliantie, of op mogelijke financiële tegenvallers of beslissingen van Amref Flying Doctors zelf.

Toelichting op de staat van baten en lasten

17. Baten (in €)

	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Particuliere donateurs	9.897.722	9.783.782	9.484.140	9.909.341
Zakelijke donateurs	627.667	893.488	981.545	760.138
Nationale Postcode Loterij	2.485.500	1.870.636	3.400.000	1.396.123
Overheden	9.692.636	12.244.694	11.164.816	11.746.656
Andere organisatie zonder winststreven	300.000	394.065	505.500	611.663
Inkomsten van andere Amref-organisaties	-	-	-	10.000
	23.003.525	25.186.665	25.536.001	24.433.921

Het totale inkomen is gestegen van € 24.433.921 in 2022 naar € 25.186.665 in 2023. De inkomsten zijn minder dan gebudgetteerd door lagere bijdragen van zakelijke donateurs en een gewijzigde toerekening over de jaren van de inkomsten van de Nationale Postcode Loterij. Amref ontvangt een jaarlijkse vaste bijdrage van € 900.000 van de Nationale Postcode Loterij, naast de bijdragen voor het project Tena Leselam en Ventures-projecten.

Van de Nederlandse overheid hebben we de volgende subsidies ontvangen:

- € 9.562.056 voor het Power to You(th)-programma.
- € 1.192.547 voor het WASH-SDG programma.
- € 1.338.821 voor het FINISH-programma.

Van de Deense overheid hebben we in 2023 € 150.000 subsidie ontvangen voor het project WaterStarters.

Het aantal donateurs is gestegen naar 100.651 (2022: 98.638). De gemiddelde jaarlijkse gift is licht gedaald van € 83,38 in 2022 naar € 82,12 in 2023 met een lichte daling in de totale inkomsten van particuliere donateurs als gevolg.

Ten behoeve van onze fondsenwervende activiteiten gebruiken wij specifieke thema's. Uit ervaring blijkt dat thema-gerelateerde fondsenwerving een hoger rendement oplevert. Onze projecten in Afrika omvatten veelal campagnes waar de verschillende thema's in samenkomen. Ontvangen donaties worden besteed aan geïntegreerde projecten.

Particuliere donateurs

	Budget 2024	Werkelijk 2023	Budget 2023	Werkelijk 2022
Individuele donaties	8.706.829	8.265.335	8.360.960	8.224.103
Evenementen	740.893	696.462	873.180	852.374
Nalatenschap	450.000	821.985	250.000	832.863
	9.897.722	9.783.782	9.484.140	9.909.341

18. Gezondheidsprogramma's (in €)

	Budget 2024	Werkelijk 2023	Budget 2023	Werkelijk 2022
Directe projectbijdragen	12.540.632	14.756.096	15.497.446	14.440.975
Aan de doelstelling gerelateerde kosten	64.550	17.209	40.000	24.092
Reis- en verblijfkosten	40.000	42.152	80.000	22.859
Operationele kosten	1.491.366	1.303.533	1.110.436	1.414.972
Totaal besteed aan gezondheidsprogramma's	14.136.548	16.118.991	16.727.882	15.902.898

Op pagina 65 staat een overzicht van onze directe projectbijdragen voor onze aandachtsgebieden; 'Mijn lijf, mijn leven', 'Schoon water, goede hygiëne', 'Meer goed opgeleide zorgverleners', en 'Medische zorg voor iedereen'. De 'doelstelling gerelateerde kosten' zijn kosten die in Nederland worden betaald, maar die de projecten en activiteiten van Amref in Afrika direct ondersteunen.

Specificatie directe projectbijdragen

(in €)

Bijdrage In 2023

Bijdrage In 2022

Ziektebestrijding en preventie

Vaccinatiegelijkheid

Mijn lijf, mijn leven

A Nice Place

Gezonde start voor moeder en kind in Noord-Oeganda

Kom op voor tienermeisjes in Malawi

Een gezonde toekomst voor meisjes in Senegal

Vrouwen met impact - Malawi

Power to You(th): op eigen kracht

Tracking the girls

Erripo Oontoyie - bescherm de meisjes

Minder tienerzwangerschappen door goede watervoorzieningen

Schoon water, goede hygiëne

Schoon water en goede hygiëne in en rond de school

Microfinanciering voor betere sanitatie en gezondheid in Kenia

WASH SDG

WASH First

WaterStarters: duurzame oplossing voor schoon drinkwater in Kenia

Klimaatverandering en gezondheid (Kenia en Ethiopië)

Medische zorg voor iedereen

Innovate for Life

Mjali: gezondheidsdata verzamelen via een app

Partnerschappen voor Primary Care

Tekeleza

Malawi Guardians

Tena Leselam

Kibera

i-PUSH: een gezonde revolutie

	Begroting 2024	Betalings 2023	Verplichtingen 2024-2027	Totaal	Begroting 2023	Betalings 2022	Verplichtingen 2023-2026	Totaal	Begroting 2022
Ziektebestrijding en preventie									
Vaccinatiegelijkheid	50.000	200.000		200.000	300.000	300.000		300.000	
	50.000			200.000	300.000			300.000	
Mijn lijf, mijn leven									
A Nice Place		42.680		42.680		243.483		243.483	
Gezonde start voor moeder en kind in Noord-Oeganda						-33.557		-33.557	
Kom op voor tienermeisjes in Malawi						-17.862		-17.862	
Een gezonde toekomst voor meisjes in Senegal		12.982				-72.772		-72.772	
Vrouwen met impact - Malawi	2.497	8.813.633		12.982	16.092	-31.035	15.518	-15.518	15.518
Power to You(th): op eigen kracht	7.626.678	18.556		8.813.633	8.041.261	8.682.502		8.682.502	8.531.989
Tracking the girls	50.000	350.000		18.556	111.230	280.583	19.417	300.000	300.000
Erripo Oontoyie - bescherm de meisjes	93.243	158.580		350.000	477.948	604.901		604.901	802.500
Minder tienerzwangerschappen door goede watervoorzieningen	51.420			158.580	158.580	217.112		217.112	
	7.823.838			9.396.432	8.805.111			9.908.289	9.650.007
Schoon water, goede hygiëne									
Schoon water en goede hygiëne in en rond de school	7.581	265.500		265.500	273.000	524.419		524.419	540.000
Microfinanciering voor betere sanitatie en gezondheid in Kenia	745.000	1.032.917	9.940	1.042.857	951.183	1.216.562	-6.638	1.209.924	2.060.071
WASH SDG	35.285	986.671		986.671	843.773	745.742		745.742	878.282
WASH First		520.021				-81.548		-81.548	
WaterStarters: duurzame oplossing voor schoon drinkwater in Kenia	172.500	225.285		520.021	300.000	2.139		2.139	110.000
Klimaatverandering en gezondheid (Kenia en Ethiopië)	10.842			225.285	250.000	200.337		200.337	187.500
	971.208			3.040.334	2.617.956			2.601.013	3.775.853
Medische zorg voor iedereen									
Innovate for Life						-17.783		-17.783	
Mjali: gezondheidsdata verzamelen via een app		225.236				-271		-271	
Partnerschappen voor Primary Care		125.521		225.236	250.000	190.416		190.416	300.000
Tekeleza	10.000	19.948		125.521	143.563	159.071		159.071	
Malawi Guardians		768.000		19.948		41.120		41.120	
Tena Leselam	696.000	62.500		768.000					
Kibera		274		62.500					
i-PUSH: een gezonde revolutie				274		258.457		258.457	
	706.000			1.201.479	393.563			631.011	300.000

Specificatie directe projectbijdragen
(in €)

Bijdrage In 2023

Bijdrage In 2022

	Begroting 2024	Betalingen 2023	Verplichtingen 2024-2027	Totaal	Begroting 2023	Betalingen 2022	Verplichtingen 2023-2026	Totaal	Begroting 2022
Meer goede opgeleide zorgverleners									
Leren voor Leven		217.000		217.000	217.000	233.554		233.554	269.000
Amref International University		2.500		2.500		-68.111		-68.111	
Leap - projectstimuleringsmaatregelen		-19.180		-19.180		40.000	19.180	59.180	200.000
Leap - gezondheidsdata Ethiopië		-19.612		-19.612	25.000	614		614	
Scaling up Leap in Ethiopië		10.030		10.030	10.000	11.386	70.000	81.386	
Digitaal leren voor Ethiopië						4.943		4.943	
	0			190.738	252.000			311.566	469.000
Capaciteitsversterking e.o.									
Bijdrage niet-geoormerkte fondsen (HQ)	1.081.750	545.000	123.439	668.439	629.816	599.918	-4.973	594.945	627.930
Bijdrage niet-geoormerkt Africa Classic		42.206		42.206		88.578		88.578	
Ventures P4PC	712.500				900.000				1.000.000
Overige projecten		16.469		16.469		5.574		5.574	
	1.794.250			727.114	1.529.816			689.097	1.627.930
Saldo	1.195.335				1.599.000				319.682
Totaal	12.540.632	14.622.717	133.379	14.756.096	15.497.446	14.328.472	112.504	14.440.976	16.142.472

19. Besteed aan doelstellingen (in €)

	Budget 2024	Werkelijk 2023	Budget 2023	Werkelijk 2022
Gezondheidsprogramma's in Afrika	14.136.548	16.118.991	16.727.882	15.902.898
Beleidsbeïnvloeding		155.916	201.230	130.296
Amref Ventures		404.041	485.358	524.712
Voorlichting/bewustwording	4.348.807	4.302.645	4.326.461	3.656.576
Totaal besteed aan doelstellingen	18.485.355	20.981.591	21.740.931	20.214.482

Onze bestedingen aan doelstellingen zijn uitgesplitst naar gezondheidsprogramma's in Afrika en voorlichting/bewustwording in Nederland. Vanaf 2024 zijn de kosten voor beleidsbeïnvloeding en ventures opgenomen onder gezondheidsprogramma's in Afrika.

Voor wat betreft de norm 'besteed aan doelstellingen' zijn dit de relevante cijfers:

	Norm	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Totaal baten		23.003.525	25.186.665	25.536.001	24.433.921
Totaal lasten		22.955.578	24.973.871	25.753.150	23.933.423
Uitgaven ten behoeve van doelen		18.485.356	20.981.591	21.740.931	20.214.482
Als % van totaal inkomen	80%	80%	83%	85%	83%
Als % van totaal lasten	80%	81%	84%	84%	84%

We streven naar minimaal 80% uitgaven van zowel onze totale inkomsten als van onze totale uitgaven. De werkelijke cijfers liggen boven dit minimum.

We hebben onze eigen norm voor 'bestedingen aan gezondheidsprogramma's in Afrika';

	Norm	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Totaal baten		23.003.525	25.186.665	25.536.001	24.433.921
Gezondheidsprogramma's in Afrika		14.136.548	16.118.991	16.727.882	15.902.898
Als % van totale baten	66%	61%	64%	66%	65%

Voor deze norm scoren we onder de door ons gewenste minimumwaarde. Dit wordt met name veroorzaakt door ontvangen bijdragen voor programma's in 2023 die in 2024 worden aangewend.

20. Kosten van werven baten (in €)

	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Kosten fondsenwerving	2.350.455	1.781.170	1.896.541	1.444.761
Operationele kosten	1.098.080	1.031.553	932.909	844.384
Totale kosten van werving baten	3.448.535	2.812.723	2.829.450	2.289.145

De nieuwe richtlijn RJ650 maakt geen onderscheid meer tussen investeringen in ‘eigen fondsenwerving’ en andere kosten voor het genereren van fondsen. Intern hanteren wij nog steeds de kosten van ‘eigen fondsenwerving’ (bij particuliere en zakelijke donateurs en stichtingen) als één van onze stuurindicatoren.

	Norm	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Inkomsten fondsenwerving*		10.825.389	11.071.335	10.971.185	11.291.142
Totale kosten van werving baten		3.448.535	2.812.723	2.829.450	2.289.145
Als % van kosten voorlichting en werving	25%	32%	25%	26%	20%

Ons voornemen is om zoveel mogelijk te herinvesteren om zo verdere groei te creëren. Over 2023 hebben we 25% van onze inkomsten opnieuw geïnvesteerd. Om onze inkomsten te verhogen willen wij in 2024 extra investeren in onze fondsenwerving. Dit leidt tot een tijdelijk hogere kostenratio.

*Totale inkomsten minus bijdragen ministerie van Buitenlandse Zaken en Nationale Postcode loterij.

21. Kosten van beheer en administratie

(in €)

	Norm	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Totaal lasten		22.955.578	24.973.871	25.753.149	23.933.423
Beheer en administratie		1.021.687	1.179.557	1.182.769	1.429.796
Als % van totaal lasten	4,5%	4,5%	4,7%	4,6%	6,0%

Amref Flying Doctors streeft ernaar om maximaal 4,5% te besteden aan beheer en administratie. In 2023 waren onze uitgaven op dit gebied iets hoger dan de norm. Dit is met name het gevolg van inflatie, tijdelijke externe krachten en ICT-kosten.

	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Kosten beheer en administratie	1.021.687	1.179.557	1.182.769	1.429.796
Overige operationele kosten:				
Gezondheidsprogramma's in Afrika	1.491.366	1.303.533	1.110.436	1.414.972
Beleidsbeïnvloeding	-	145.212	161.230	103.346
Amref Ventures	-	342.904	445.358	480.271
Voorlichting/bewustwording	1.670.352	1.383.776	1.169.649	1.187.363
Fondsenwerving	1.098.080	1.031.553	932.909	844.384
Totale operationele kosten	5.281.485	5.386.536	5.002.351	5.460.132

De operationele kosten zijn in 2023 licht afgenomen.

Personeelskosten (in €)

	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Brutosalarissen	3.284.109	3.110.629	3.125.421	2.843.434
Sociale lasten	616.790	556.823	562.576	504.587
Pensioenen	291.262	302.067	265.661	274.580
Overige personeelskosten	273.352	493.470	303.746	859.740
Totale personeelskosten	4.465.513	4.462.989	4.257.404	4.482.341

De overige personeelskosten zijn hoger dan begroot door de tijdelijke inhuur van externe krachten, voor vervanging bij ziekte en extra inzet voor de ontwikkeling van ons CRM-systeem.

Kosten per activiteit (in €)

Doelbesteding		Werving baten		Totaal werkelijke kosten 2023	Begroot 2023	Werkelijke kosten 2022
Programma's in Afrika*	Voorlichting/ bewustwording	Fondsenwerving	Beheer en Administratie			
Projectbestedingen	14.773.306			14.773.306	15.537.446	14.440.976
Beleidsbeïnvloeding	10.702			10.702	40.000	26.949
Amref Ventures	61.137			61.137	40.000	44.441
Activiteiten t.b.v. bewustwording	247.114			247.114	312.000	302.071
Voorlichting en werving	2.659.198	1.772.799		4.431.997	4.768.378	3.611.904
Reis- verblijfskosten buitenland	42.152	8.371		63.079	80.000	
Personeelskosten	1.505.189	899.827	849.440	4.462.989	4.257.404	4.482.341
Huisvestingskosten	69.001	37.496	40.266	196.418	203.886	193.423
Kantoor en algemene kosten	192.772	81.814	273.761	655.172	414.037	762.363
Afschrijving en rente	24.687	13.415	16.091	71.957	100.000	68.956
Totaal	16.678.946	4.302.645	1.179.557	24.973.871	25.753.150	23.933.424

*Inclusief kosten voor beleidsbeïnvloeding en Amref Ventures.

22. Rente en investeringen (in €)

	Begroting 2024	Werkelijk 2023	Begroting 2023	Werkelijk 2022
Bruto beleggingsresultaat	-	170.131	-	-294.150
Kosten van beleggingen	-	-11.051	-12.000	-13.460
Rente op bankrekeningen	50.000	56.891	-	-26.274
	50.000	215.971	-12.000	-333.884

De inkomsten uit beleggingen zijn gestegen als gevolg van positieve herwaardering van onze beleggingen in het laatste kwartaal van het jaar 2023. Sinds 2016 is IBS Capital Allies onze externe vermogensbeheerder.

Investerings (in €

(vijf jaar overzicht)

	Werkelijk 2023	Werkelijk 2022	Werkelijk 2021	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019
Obligatierente	12.850	12.984	18.664	25.830	27.091
Dividend	2.169	1.935	198	5.756	5.050
Gerealiseerde beursresultaten	10.390	-34.449	44.054	-39.601	22.078
Ongerealiseerde beursresultaten	144.722	-274.620	25.198	65.501	82.627
Bruto beleggingsresultaat	170.131	-294.150	88.113	57.486	136.846
Minus: kosten van beleggingsportefeuille	-11.051	-13.460	-12.492	-13.165	-13.789
Netto beleggingsresultaat	159.080	-307.610	75.622	44.321	123.057

Rendement op investeringen	10,47%	-19,18%	4,38%	2,75%	8,07%
-----------------------------------	---------------	----------------	--------------	--------------	--------------

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben na balansdatum geen gebeurtenissen plaatsgevonden die leiden tot materiële wijzigingen in de jaarrekening van Amref Flying Doctors over het jaar 2023.

Vergoeding leden Raad van Toezicht, algemeen directeur en personeel

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden bij Amref Flying Doctors. Ze betalen hun eigen reiskosten tenzij er reizen worden gemaakt voor een specifiek doel of in opdracht van ons internationale netwerk. Kosten worden alleen vergoed indien onderliggende bewijzen worden ingediend. In 2023 hebben wij kosten vergoed voor een kennismakingsreis naar Kenia.

Bezoldiging directie 2023

In overeenstemming met de richtlijnen van Goede Doelen Nederland presenteren wij de vergoeding van de algemeen directeur:

Naam	Danny Dubbeldeman
Functie	CEO
Dienstverband	
Aard	Onbepaald
Contracturen	37,5
Parttime percentage	100
Periode	01-01-23/ 31-12-23
Jaarinkomen (in €)	
Brutosalaris	113.898
Vakantiegelden	7.859
Eindejaarsbonus	-
Overige inkomsten	540
Vakantiedagen	-
Totaal jaarlijks inkomen	122.297
Vergoedingen/bijtellingsen	-
Pensioenkosten	14.041
Toekomstige verloning	-
Eindecontract verloning	-
Totaal overige kosten en vergoedingen	14.041
Totaal 2023	136.338
Totaal 2022	135.330

De jaarlijkse inkomsten van onze directeur vallen binnen de door Goede Doelen Nederland bepaalde norm van € 162.284. Een toelichting op onze vergoedingen is te lezen op pagina 42 van ons jaarverslag.

Pensioenlasten hebben betrekking op werkgeverslasten uit hoofde van onze collectieve pensioenovereenkomst. Wij hebben geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt aan de directeur of leden van de Raad van Toezicht.

Alle medewerkers in onze organisatie krijgen een vergoeding in overstemming met onze arbeidsvoorwaarden en salarisschalen. Alle vergoeding zijn lager dan de vergoeding van de directeur. De salarissen worden jaarlijks geïndexeerd in januari, in overeenstemming met de CBS-index van 'CAO-salarissen' in de sector 'Overheid' voor non-profitorganisaties. Periodiek vergelijken we de salarisschalen en arbeidsvoorwaarden met vergelijkbare organisaties binnen onze sector.

Het beloningscomité binnen de Raad van Toezicht ziet toe op de juiste toepassing van ons beloningsbeleid. Dit wordt jaarlijks geëvalueerd.

Leiden, 13 juni 2024

Namens de Raad van Toezicht
Barend Gerretsen (voorzitter)

Namens de organisatie
Danny Dubbeldeman (CEO m.i.v. 2023)

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van de Stichting African Medical Research Foundation Nederland.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting African Medical Research Foundation Nederland te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting African Medical Research Foundation Nederland op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting African Medical Research Foundation Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, zijnde het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van toezicht en het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende organisaties. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor

een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afweten of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in

geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht en het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 13 juni 2024

Dubois & Co. Registeraccountants

G. Visser RA

A. Koek RA

**Voor een gezond
en sterk Afrika**

Dit is een uitgave van

Stichting Amref Nederland
Schuttersveld 9
2316 XG Leiden

071-576 9476
info@amref.nl
www.amref.nl

IBAN NL68ABNA0707070457
BIC ABNANL2A
KvK 41150298

Vormgeving

De Hoop & Koning, grafisch meer

Tekst en beeld

Amref Flying Doctors, David Brazier, Genaye Eshetu,
Rogier Chang, Steve Kagia, Eppo Karsijns, Laka Thioké,
Sarah Waiswa, Tony Wild.

Het auteursrecht van dit jaarverslag berust bij Stichting Amref Nederland of bij derden die (beeld)materiaal beschikbaar hebben gesteld. Verveelvoudiging en openbaarmaking is alleen toegestaan na voorafgaande toestemming. We hebben onze uiterste best gedaan om bronnen en rechthebbenden van het (beeld)materiaal te achterhalen. Wanneer desondanks (beeld)materiaal wordt getoond waarvan je (mede)rechthebbende bent, en niet als bron of rechthebbende wordt genoemd, ofwel je geen toestemming hebt gegeven voor het gebruik, verzoeken wij je contact met ons op te nemen via info@amref.nl.

Het Afrikaanse jaarverslag, waarvoor een goedkeurende controleverklaring is afgegeven, kan worden opgevraagd via info@amref.nl.

Juni 2024 ©
Stichting Amref Nederland

